

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fl.
minden következőnél 18 fillér.

Nyolctör petty sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherczeg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, március 18.

Mai számunk főbb közleményei:

Tömegmunka.

Ha szól a riadó!

Küzdelem a csabai színházért.

Megrágalmazott magyar író.

Döntő napok.

Apró történetek a közelgő háborúról.

Harc a vasuti balesetek ellen.

A kesergő vármegye.

A koronás ürge.

Arad, március 17.

A szerencsétlen tartalékosról kezdve, aki megadással engedelmeskedik a behívó jegynek, amelylyel ő Felsége parancsa folytán a hadvezetőség megtisztelte, föl, a külföldi politikában jártas tudósokig, mindenki bután áll ezzel a kérdéssel szemközt: miért kell háborúnak lenni? Milovanovics nem akarja, Aerenthal irtózik tőle, Izvolszky pedig egyszerűen utálja: s noha a külügyminiszterek, akik hadüzenetek előtt a nemzetek akaratát képviselik, így gondolkodnak, megis háboru előtt állunk, amelynek veszedelmétől már körülbelül csak a csodák válhatnak meg bennünket. Szerbiától nem vettünk el semmit, akitől meg elvettük, az nem bánja; mi az a titkos, ellenállhatatlan erő, a mely mind a két harcfélet egymás ágyui felé vonja.

Valami, a külpolitikának komolyabb pletykái közül, mintha bevilá-

gitana ennek a titoknak sötétjébe. A háborura, amint ismeretes, Oroszország biztatja Szerbiát. E nélkül a csöndes nógatás nélkül az apró tartomány nem kockáztatná meg a veszedelmes hetvenkedést. A háboruba pedig Oroszország nem azért ugratja a szláv öcsikét, mintha segíteni akarná; ezt, ha módjában is lenne, aligha adná meg a pusztá rokoni szeretet kedvéért. Oroszország nem is fogja segíteni a szerbeket s a biztatás csak arra való, hogy a háboruval elpusztítsa a Karagyorgyevicseket a szerb trónról. Ezt talán Péter király is érzi, sejtí, — de a nép háborut őrzöngő lavinájával szemben semmit se tehet.

A szerb koronának, ugylátszik, az a sorsa, hogy vérrel döntsének fölötte. De az előbbeni uralkodót a maga és a hitvese vérével mosták le a trónról; a mostanit, úgy akarják, tízezrek hömpölygő vére sodorja el onnét. És ez — akármennyire is drágábbnak tekintenők az uralkodók életét a köz-katonák életénél, — hasonlíthatatlanul nagyobb kár és veszteség lenne, mint aminő Sándor király és Draga király-asszony tragédiájával érte a világot.

A háboru vandál igazságtalanságánál is nagyobb, vérlázítóbb lenne, ha ebből csak valami igaz. Csak azért, hogy személyváltozás legyen a trónon, csatasorba állítják Szerbiát, háboruba kényszerítik az osztrák-magyar monarkiát; az előbbinek talán teljes romlását, az utóbbinak mérhe-

tetlen károkat és vérvesztéseket okoznak, megzavarják Európa esöndjét, csak azért, hogy új dinasztia kerüljön a trónra. Hiszen, ha csak ez a cél, nem lehetne a trónfosztásnak azt a békés módját találni, amelylyel Battenberg Sándort degradálták a bolgárok, vagy amelylyel Dom Pedro szünt meg Brazília császára lenni?

A mai hírek jó része békéről sugog és érzeleg. Nem tudni: vajjon csak arra való ez, hogy a vérengzésre készülő felek a maguk jó szándékának, békés hajlandóságának jelét adják, mielőtt összecsapnak, vagy pedig a valóságban megmozdult a dolgokat intéző diplomaták lelkiismerete. Ha Szerbiának és Oroszországnak béke-vágya csak félig olyan őszinte, mint a hogy hivatalos és sugalmazott nyilatkozatokban erősítik, a békét még meg lehet teremteni és a felbontásra váró mozgosító pecsétek továbbra is feltöretlenek maradnak, s visszaadják egy sereg embernek vásárra készülő életét, Európa békéjét. S vajjon Miklósnak, a „békecárnak“, akinek e jelzőjét egy háboru már megcsufolta, nem lenne becsületbeli dolga, hogy alattomos biztató helyett a kétséget nem tűrő szót, a leszerelés szavát üzenje Szerbiának?

S ha a belgrádi, rossz hírű trónra egy oda nem való, ügyefogyott ürge kapaszkodott, hesseggessék el más-ként; nem szabad azt onnét vérrel kiönteni, s főként nem a nemzetek

Mesék.

Irta: Kemény Lajos.

I.

Az Aranykirály meséiből.

A sápadt Aranykirályt majd felvetette a kincs, mióta — megharagudván a papirosvilágra — elzárta azokat mélyen a föld gyomrába.

Évek alatt kinesei úgy felszaporodtak, hogy már nem fértek el a Wertheim-kasszájába s rászánta magát, hogy juttat belőlük ismét a föld kincsre éhes lakóinak.

Hanem próbára teszi őket.

Meghívta magához az országok fináncminisztereit s vacsorát esapott a tiszteletükre.

A nagy lakoma után a szivarokhoz fidi-busszal szolgáltak fel. Ritka fidi-buszok: angol bankutalványok, ezresbankók, meg kitűnő zsirós (írd: giros) váltók mind.

Persze a vendégek mind zsebrevágták a fidi-buszokat; csupán a magyar fináncminiszter gyújtotta meg a szivarját vele, egy ezresbankóval. Gondolta: egygyel több vagy kevesebb!

A papiros-gyűlölő Aranykirály mindezeket jól látta s a földieknek szánt kincs így jutott a magyaroknak.

A krónikákban olvasható is, hogy abban az évben dúz nemes-éres telepekre akadtak Kör-möcbányán; történt pedig vagy száz évvel a nagy revolúció előtt.

II.

Az Aranykirály leánya.

Tengernyi kőrője volt az Aranykirály egyetlen leányának. A szép leányt egész se-rege ostromolta a mesebeli harmadik királyfiaknak, akik a legderékabb, őriásokkal és sárkányokkal vitézül megvívó ifjú lovagok, de csupa földnélküli Jánosok.

Mindnyájukat visszautasította s azok nem tudván megválni Aranykirály szépséges leányától, most ott élnek a vár alatt elterülő mező-ségen s amint évről-évre felszaporodtak, olyan volt a sok száz meg száz felmeredő Kopjahegy, mint valami fiatalos rengeteg erdő s olyan néma is, amint hangtalanul törték a fejüket rajta, hogy mi módon nyerjék meg kegyét — kezét.

Egy napon ismét egy kikoszarozott kőrő tér meg a várból. Ügyet se vet reá a sokaság. De ime, az ifjú nem áll be közéjük, hanem — kijutván a rengetegből, — vigan kocog fakó-ján hazafelé.

— Megállj! — kiáltanak reá. Mi történt odafent?

— Feleségül kértem az Aranykirály leányát. Amikor megtudta, hogy király-atyám harmadik fia vagyok, épen a tükörbe pillantott s észrevehetett arcán egy észrevehetetlen ráncot, vagy egy, — az első! — ősz hajszálát szőghajában s bosszusan ezt mondta: — Mafla! ahhoz megyek, aki nálamnál gazdagabb!

— Arany kell neki? — zugott fel a rengeteg megmozdulván, csakhamar nyoma se maradt.

III.

A hold regéje.

5666 év előtt a teremtes negyedik napján Isten elmerült az alkotás gondjaiba. Pék gyurta előtte a tészta, amiből majd a világ lesz.

Az Úr hirtelen elkap egy meteort röptében, kettéosztja vele a tészta s szól:

— Ebből gyurj zsemlyét, a másik felét szabad kifli-formára!

S odatapsztja őket a mennyboltozatra; egyik a Nap, másik a Hold lett.

Irgykedve nézi a Hold a Napot; mert hogy ő is fényes, mint a Nap, de csak ötöd-résnyi, mint amaz.

S kevélyen felfújja magát, miközben az irigység sápasztja és emésztí; csakhamar fogyni kezd s már szinte láthatatlanná lesz.

Akkor pillantja őt meg a teremő Atyaisten. Haragra lobbán s ily ítéletet mond:

— Legyen! Teljél meg s fogyjál szüntelen! Azóta változik a Hold s minden hónapban telik és fogy.

IV.

A világ ura.

Tágas teremben előkelő társaság van együtt, élénk csevegésbe merülve.

Arról esett szó: ki uralkodik a világon?

Ész (egyetemi rektor, akadémiai rendes tag): A tudomány hatalom, azt tartja maga a közmondás is. Megfékezi az elemeket; szolgáltatja a villámot; legyőzi a kételkedést.

Erő (félszemű, béna, bicégő ősz generális): Ki bír ellentállni a szuronyok hatalmának, az

vérevel, nem a mi vérünkkel, amelynek talán több értéke van, hogysem ilyen legmagasabb szórakozásra használják.

Tömegmunka.

A főrendiház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, március 17.

Egy ülésben intézte el ma a főrendiház az összes adóreform javaslatokat. Csak a jövedelmi adóról szóló javaslatnál volt néhány felszólalás. Gaál Jenő mutatott rá a javaslat hibáira és Wekerle megnyugtató válasza után a részleteiben is letárgyalt javaslatokat elfogadták.

A mai ülésről a következőket jelenti tudósítónk:

Desseffy Aurél gróf elnök pontban tíz órakor nyitja meg az ülést.

Elnök bejelenti a főrendeknek *Draskovich Dénes* gróf főrendiházi tag elhunytát. Elnök javaslatára emléket jegyzőkönyvileg örökítik meg.

Ezután felolvasták *Laszkáry Gyula* és *Degenfeld Lajos* főrendek ellen bejelentett mentelmi ügyeket, melyeket kiadták a mentelmi bizottságnak.

Károlyi Gyula gróf levélel bejelenti, hogy a pénzügyi bizottságban viselt tagságáról nagy elfoglaltsága miatt lemond.

Lemondását tudomásul veszik.

(Az adójavaslatok.)

Következik a képviselőház által elfogadott törvényjavaslatok tárgyalása.

Vita nélkül elfogadták a házadóról, tőkekamat és járadékadóról, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adójáról szóló javaslatokat.

A jövedelem adóról szóló javaslatnál

Gaál Jenő: Nyugodtan fogadja el a javaslatot, mert nem éltamarkodott alkotással áll szemben, hanem évtizedes, tervszerű, előkészítő munka eredménye ez a javaslat, amely hivatva van arra, hogy a létező bajokon gyökeresen segítsen. Helyesli a kereseti adó eltörlését, a javaslat intézkedései nem tartalmaznak leplezett adóemelést. Nincs adóáthárításról sem szó,

ágyunak? Az egész világon keresztül rontok egy ezred huszárral.

Szépség (trózsás arc, stb., lásd a lapok kosmetika rovatát): Legyezőm egy intésére a generális ur lábaim elé borul.

Költő (kopott kabát, frázis és plágium): Új világot alkot mindenhatóságom.

Férfiu lép be a terembe s az egész társaság mélyen hajolva hódol előtte. Dívatos ruhája millió ember veritékétől büzlött; arcán a gögnék és szellemnek semmi nyoma; orra kissé borgan, lába karikalább volt.

O volt: a Pénz.

V.

A megoldott feladat.

Csodás, rejtelmes éjszaka volt. A kert pázsitja a hold ezüstös fényében fűdött; a be-rekben a fülemüle szerelmes szava csattogott.

Akkor mondtad: hozzam le neked az ég két legragyogóbb csillagát.

Alig mondtad ki a szavakat, a hold sűrű felhők mögé rejtőzött, a földön sötétség lőn és messze-messze fönt a távolban egyenként kigyultak halaványan a csillagok.

Büvölet fogott el egyszerre csak fent teremtem mérhetetlen magasságban a levegő-égben; lábaim alatt is csillagos mennybolt terült el. Nem tudtam: merre vagy? merre tűnt el a föld? merre van éjszaka? dél? mélység és magasság? S mindez hirtelen, mint a gondolat; midőn egy fényes csillagpár, mint két ragyogó leányszem ölik szemembe. És ismét egy gondolat s közeledben vagyok.

A te szemedpárja volt.

Kiolvashatom belőlük, hogy megoldottam a feladatot?

csak a lehető igazságos teherviselést igyekszik megvalósítani. A korszellem megnyilvánulását látja az adóreformban. Ami őt a legjobban megkapta, az a korszerűség, a modernség volt, amely a reformban megnyilvánulásra törekszik. A társas érzés, a szociális kötelességtudás inkább nálódik e javaslatban. Konstatálni kívánja, hogy nem csekély tévedések is vannak a javaslatban; de nem tartja kizártnak, hogy azokat maga az élet fogja kiigazítani. Sok függ attól, hogy a végrehajtó közegek milyen szellemben fogják a törvényt alkalmazni. Felsorolja a javaslat hiányait. A jövedelmi adó elengedéséből vajmi kis haszna lesz a polgárságnak, mert csak a cím fog ezzel változást szenvedni, az összeget igyis-ugyis behajítják, legfeljebb nem azon a címen, hogy jövedelmi adó. Nem helyes az értékpapírok erős megadóztatása sem. Kéri a miniszterelnököt, találjon valamilyen módot arra, hogy a javaslatban kétségtelenül meglevő hibák kiköszörültesse. A javaslatot elfogadja.

Ambrózy Gyula báró: Helyesli a javaslatban megnyilvánuló progresszivitást. Unizmust lát azonban abban, hogy az állam közvetett adókkal protezsálja a fiskus érdekeit.

(A miniszterelnök beszéde.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Köszönettel veszi tudomásul, hogy a felszólalók elismeréssel szölk a javaslatról. Figyelmeztet arra, hogy a mi viszonyaink között nem lehetett következetesebben végrehajtani a jövedelmi adó fokozatosságát. Arra törekedett, hogy az adózó közönség érdekei a lehetőségig megvédessenek. Nem vállalhat garanciát arra, hogy átmenetileg nem fog-e ez a javaslat lényeges jövedelem esökkenést okozni az államnak. Alkalmazkodnunk kell az egész világon érvényesülő tendenciához, hogy t. i. a teherviselést az egész nemzetre fokozatos elvek alapján ki kell terjeszteni. A helyhatósági szolgáltatásokról szól, amely egy megnövekedett, hogy községi pótlékokkal kellett a hiányokon segíteni. Szól ezután a jövedelmek megadóztatási lehetőségeiről. Rámutat arra, hogy kereskedelmi törvényünk különösen a mérlegkészítést illetőleg, reformra szorul. E reform is megfogja könnyíteni a való jövedelmek megadóztathatóságát. A javaslat etikai szempontokat is figyelembe vesz, ami lényeges dolog, mert számol az adózók sok méltánylást érdemlő érdekeivel. **Ambrózy bárónak** figyelmébe ajánlja, hogy mérleggel dolgozni a jövedelmi adónál nem lehet. Mert mit szólna a báró ur ahhoz, — ugymond a miniszterelnök — ha az ő jövedelmét és kiadásait pontról-pontra föltárnák és minden kis gazdasági hasznót adó alá vetnék? Ez már adminisztratív szempontból sem vihető keresztül. Kéri a főrendiházat, hogy a javaslatot ne kicsinyes szempontból nézzék, hanem gondolják meg, hogy ez a reform egy egész ország érdekében készült. Ha Magyarországon eddig olyan törvényt is hoztak, amely csak egy néprétegnek az érdekeit szolgálta, hozzunk egyszer olyan törvényt is, amelyik az egész nemzet érdekeinek áll a szolgáltatásban. Számol a javaslat a kereskedelem érdekeivel is. A magyar tőkéek stabilitását nem hogy nem támadja, de sőt növeli. Mindezek alapján kéri a javaslat változatlan elfogadását. (Helyeslés.)

A javaslatot általánosságban változatlanul elfogadják.

Elnök tíz perc szünetet ad.

(Szünet után.)

Szünet után a részletes tárgyalás következik. A 12-ik szakasznál **Zichy Rafael** gróf és **Ambrózy Gyula** báró ajánlanak módosítást. A főrendiház azonban a javaslat összes szakaszait változatlanul fogadja el.

SPORT.

+ **Választmányi ülés.** Az „Aradi Tornaegyesület” választmánya folyó hó 19-én délután 6 órakor a liceumi tornacsarnokban közgyűlést előkészítő ülést tart, melyre a választmány t. c. tagjai ezennel meghívtnak. Az elnökség.

HA SZÓL A RIADÓ!

Hogyan történik a mozgósítás?

*

Lesz-e háború? Ebben az órában kétségkívül ez a legaktuálisabb és legfontosabb kérdés az egész országban. Az utcákon, kávéházakban, színházakban, mindenütt csak erről folyik a szó. Mindenki türelmetlenül lesi a háborús veszedelméről szóló legújabb híreket. Es természetes, hogy a háború kitörésének gondolata a legkülönbözőbb érzéseket váltja ki az emberekből. A katonaság körében persze a háború csak örömet, lelkesedést kelthet. De hány anya, feleség s gyermek várja aggódva, szorongó szívvel, a mi történni fog. Hányan remegnek már előre a harci riadótól, a mely csatasorba szölitja valamelyik hozzátartozóját. Az előre megállapított terv szerint, azzal a jegyzékkel egyidőben, a mit a monarchia Szerbiának küld, közli a király hadiparancsát, a melyben a mozgósítás első napjait március 23-ikát tűznék ki. Ez a terv csak abban az esetben változhat meg, ha valamilyen váratlan körülmény állana be és békésebb mederbe terelné az eseményeket.

Annyi bizonyos, hogy az adott jele egy már régebben kidolgozott terv szerint megmozdulna az egész armádia és elindulna győzni vagy halni, királyunkért és hazánkért! Akárhogyan alakulnak is azonban az események, mindenesetre rendkívül érdekesnek tartjuk máris elmondani, hogyan hajtánák végre a mozgósítást és hogyan működne az egész nagy katonai apparátus.

Abban az esetben, ha a jelzett időben általános mozgósítást elrendelő hadiparancs megjelenik, a királyi kéziratot elsősorban plakátok útján közölnék az összes hadkötelesekkel. A polgári hatóságok felbontják a már régebben kapott pecsétetes borítékokat, a melyek a mozgósítási parancsot tartalmazzák, felülhelyeken pedig rögtön kidobolják a hirt. A csendőrség feladata ügyelni rá, hogy minden hadköteles nyomban bevonuljon a hadkiegészítő állomásra, a hová tartozik. A vonatok természetesen a *rendel-tetési lap* felmutatása után *ingyen* szállítják a katonákat állomásaikra, a hol nyomban teljesen felszerelik őket. Két nap alatt minden fegyvernem teljes hadi felszerelésben áll. Nevezetesen, hogy az összes „vállalkozó” lovakat, a melyeket a kincstár parasztoknak ad kölcsön, rögtön visszavonják, felnyergelik és átadják a tartalékos huszároknak. A katonai és politikai hivatalok hetek óta tették meg az előkészületeket és ma már az utolsó sürgönyblankettáig, amely a póttartalékosokat fegyverbe szölitja, minden készen van.

A mozgósítás napján a polgári élet ugyszólván teljesen megbénul az egész országban. A máskor tele kávéházak üresek lesznek és bizony az üzletekben és hivatalokban is alaposan meglátszik majd, hogy hány embert szölitott fegyverbe a királyi parancs. Korosztályra való tekintet nélkül mindenki tartozik bevonulni, aki katona. Aki már nem elég ruganyos, vagy már betöltötte a harminenyeleadi élet-évet, azt nem viszik le a harctérre, hanem valamilyen betegpótló, hadtáposztályba osztják be és ott rójja le kötelességét. Közben, tekintettel arra, hogy a behívott tartalékosok és póttartalékosok messze felülmúlják a hadilétszámot is, ui csapattesteket állítanak fel. Ezekből alakulnának a tartalékos zászlóaljak, századok és útegek. De hogy arról is gondoskodva legyen, hogy az elesetteket és sebesülteket pótolni lehessen, minden csapattestből itthon marad egy póttest, amely a fiatal ujoncokat tovább képezi. Az utóbbiakat aztán szükség esetén a küzdő hadsereg után küldik.

A nagy mozgósítási napon éjjel tizenkét órakor egyszerre megszűnik az egész vasuti üzem és kizárólag katonai vezetés alá kerül. Az összes vasuti állomásokon megjelenik egy-egy kirendelt katonatiszt a megfelelő kísérettel és átvesszi az állomási parancsnokságot. Ezzel egyidejűleg megkezdődik a hadimenetrend, amelyet már szintén régebben dolgoztak ki s amely kiterjed még a legkisebb vicinális vas-utra is. Ha megkezdődik a mozgósítás, utnak indítják a harctér felé a felvonuló szállítmányt. Erre a célra már jóelőre helyeztek készenlétbe kellő számú vaggont. Kétszáz vasuti kocsit alakítottak át a katonai szállítmányok részére.

Hogy mindez a munka zavartalanul történhesék, a mozgósítás elrendelésének órájában, már egy esetleges ellenséges betörés eshetőségére való tekintettel is, az egész határt lezárják. Ettől kezdve a csendőrség, pénzügyőrség, határrendőrség és állami erdészek kötelessége a határt megfigyelni. A határon levő, békelétszámban levő katonai csapatok pedig hat óra alatt megszállják az összes fontosabb pontokat.

Hadiállapotban a legénység dupla lénungot kap, a tiszteknek azonban rang szerint utalványozzák ki a hadipótlékot, amely például a kapitánynál 400 korona. A gyalogos tisztnek 1000 koronát kapnak egy beszerzendő ló számára. A lovastisztek közül a hadnagy és főhadnagy egy-egy saját és kincstári lóval, a kapitány négy lóval, az ezredes hat lóval indul harcba. A tábornoknak négy lóva van és egy kocsija, amelyen a saját podgyászán kívül a szükséges térképek, rajzok és hadipénztár van elhelyezve. Nagyon természetes, hogy háboru idején nem mindig kapják meg a katonák oly pontosan a fizetésüket, mint békében. Ezért is még a háboru előtt mindenkitől megkérdezik, hogy abban az esetben, ha a harcban eltalálna esni, kinek a részére testálja a neki járó összeget?

Erdekes az is és nagyon jellemző arra, hogy milyen pontosan dolgozták ki az egész mozgósítást és haditervet, hogy az összes katonai zenekarok a Radetzky-induló hangjainál fognak elvonulni. Egy-egy ezrednek teljes elhelyezése a vonatokba nem tart tovább félóránál. Meg van szabva minden tisztnek rang szerint, hogy mennyi podgyászt vihet magával. Így például egy hadnagy összes podgyásza nem lehet több tizenöt kilónál, a minnek egy kilencven centiméter hosszú, hatvan centiméter széles és negyven centiméter magas faládjában kell elférnie.

Egyik legfontosabb kérdése a háborunak a katonaság élelmezése, amely a következő módon történik:

Szállítás közben, a vasutakon, hideg húst kapnak a katonák, a nagyobb állomásokon pedig tábori konyhák vannak felállítva. Az élelmezés, különösen a legénységre nézve, sokkal jobb, mint békeidő alatt. Reggelre teát, kávét vagy pálinkát kapnak és lehetőleg friss húst és friss kenyeret. Konzervekre és kétszersültre csak akkor kerül a sor, ha más ninesen. A főelv háboru idejében az ellenséges országból harácsolás útján élni és csak ha erre nines alkalom, él a katonaság a sajátjából.

A monarchia egész hadseregének mozgósításáról egyelőre még nincs szó, hanem mindössze három-négy hadtestnek a hadiállapotba helyezéséről. De ha mozgósítanak az egész armádiát, vagyis tizenöt hadtestet és a dalmát katonai kerületet, a következő fegyvernemek indulnának háboruba: 102 gyalogezred, 4 tiroli vadászezred, 30 vadász-zászlóalj, 4 bosnyák gyalogezred, 1 bosnyák vadász-zászlóalj, 1 vasuti és táviró-ezred (3 zászlóalj), 15 pionnier (hidász) zászlóalj, 16 huszár-, 11 ulánus- és 15 dragonyosezred; 14 tábori Haubitz-tüzérezred, 42 tábori ágyu-ezred, 11 lovassági tüzérhadosztály, 9 nehéz Haubitz-hadosztály, 4 tiroli és voralbergi nehéz tüzérezred, 6 vartüzérezred, 3 vartüzér zászlóalj, 3 train (15 hadosztályból álló szekerészek) ezred, a boszniai csendőresapat (8 szárny), továbbá 27 egészségügyi csapat. Ezeknek a hadilétszáma mintegy harmadfél millió. De ebbe még ninesen beleszámítva a honvédség és az osztrák Landwehr, a melynek száma szintén meghaladja az egy milliót.

Hogy ki lesz az osztrák-magyar hadsereg fővezére, most még nem lehet tudni, ez csak a mozgósítási parancsból fog kitünni. Katonai körökben azonban azt hiszik, hogy maga a trónörökös, Ferenc Ferdinánd királyi herceg, vagy ha ő nem, akkor Klobucsar tábornagy, honvédfőparancsnok, aki alapos ismerője a Balkánnak és egyike a hadsereg legtehetségesebb főtisztjeinek. Kombinálják továbbá Albori és Veresanin tábornagyokat is.

A délvídeken három hét óta pár ezer ember dolgozott éjjel-nappal új katonai kiterőkn, amelyeket március 15-én éjjeli tizenkét óra körül adtak át a katonai hatóságoknak. Ezeket az új vasuti vonalakon már el is szállítottak három hidra való alkatrészeket. A pionnierek ezeket a hidakat egy rövid óra alatt építik meg a Szá-

ván, vagy a Dunán, ahol az átkelés éppen szükségessé válik. A mozgósítás napján megkezdte hivatását a Vöröskereszt-Egylet is, amely Andrássy Géza gróf vezetésével indul le a harcra és a betegápolásban ki fogja venni részét Augusztá királyi hercegasszonnyal az élén az egész női arisztokrácia.

Megrágalmazott magyar író.

Kozma Andor nyilatkozata.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 17

A bécsi keresztény szocialisták éveken át támadták Magyarország politikai életének vezető alakjait és nem óvakodtak attól sem, hogy ebbe a harcba a legpiszkosabb és leggyűlöletesebb fegyverekkel vonuljanak fel. Luegerék nem vetették meg a személyes piszkolódást, a rágalmazást és befeketítést, ha arról volt szó, hogy a magyar követelések szószólóinak pozícióját az udvarnál gyöngítsék. De az a förtelmes sárvetés, amelylyel a legutóbb Kossuth Ferencet igyekeztek Európa előtt lealacsonyítani, olyan arányokat öltött, hogy ez által már eleve elvesztette erejét és mindenütt visszatétetéssel találkozott. A Lueger-párt organuma, a *Reichspost* egy külön röpiratban, Kossuth személyét pécézte ki s oly hangon írt a kereskedelmi miniszterről, amely kulturországban eddig nem igen volt használatos. Kossuth magántermészetű ügyeivel foglalkozott perfid módon a pamflett, amely azonban más személyeket is belevont rágalmazásainak igen tág határai közé.

Ma Kozma Andor fővárosi író, akinek szintén juttatott szerepet a „*Der wahre Kossuth*” című förmedvény, egy újságíró előtt nyilatkozott az őt ért rágalmak természete felől. A magyar írógárda eme kitünőségét egy ismerőse figyelmeztette a dologra s a következőket mondotta erre Kozma:

— Ma egy Bécsben, a *Reichspost* kiadásában *Der wahre Franz Kossuth* címen megjelent füzetet kaptam, melynek 17—19 oldalán elámulással és felháborodással azt az utálatos rágalmat olvasom, hogy én 1895-ben Kossuth Ferencről valami leleplező röpiratot írtam, de Kossuth értette a módját, hogy kell a sajtót elhallgattatni s így a röpiratról mindössze tíz embernek sines sejtelme.

Aki engem ismer, tudja, hogy én aljaságra képtelen vagyok, tehát nem igaz, hogy azt a röpiratot írtam s következésképp az elhallgattatásra vonatkozó rut gyanúsítás is hazugság.

Bécsben megteszem a lépéseket, hogy a rám vonatkozó valótlan állítások visszavonásának. Aki pedig azokat Magyarországon magáévá teszi, azt, mint, rágalmozót, bíróság elé állítom.

Az említett szennyírat, melyet a kiadó újság a külföld részére francia és angol nyelvre is lefordított, mindenütt visszautasításra talált és a lapok nem is vettek róla tudomást.

TANÜGY.

(—) Március 15. a ségai iskolában. Ségai községi elemi iskola hazafias testülete, magasztos és lélekemelő ünnepély keretében ülte meg március 15-nek évfordulóját. A nyilvános ünnepély a közönség nagy részvétele mellett, a községi iskolában folyt le. Szántó Lajos igazgató lelkes megnyitójával vette kezdetét, mely után Lantos Miksa tanító a nap eseményét méltatta szép szavakban. Buzdította a jelenlevő ifjúságot és közönséget egy a hazafiasság, valamint az egymás iránti szeretetre. Az intézet növendékei kitünően betanított alkalmi énekeket adtak elő. Az ünnepélyt Szántó Lajos igazgató szép szavakkal zárta be.

APRÓ TÖRTÉNETEK a közelgő háborúról.

— Fővárosi levél. —

(A császári színész.) A mostani sorozásnak egy érdekes epizódját beszélünk színházi körökben. Egy fiatal nagytehetségű színész került a mérték alá s rendkívül kétségbe volt esve, hogy épen most, ezekben a háborus időkben viszik el katonának. Erős, tagbaszakadt legény léte nem igen remélhette, hogy menekül. De a véletlen és a színészsors szerencsecsillaga megkönyörült rajta. A sorozást vezető törzstisztnak feltűnt a borotvált arcu ifjú és megkérdezte tőle, mi a foglalkozása „civilben.”

— Színész vagyok, — felelte a delikvens.

— Melyik színháznál? — kérdezte most nemetül az őrnagy.

— A Király-színháznál.

— Ah, ah — mosolygott a tiszt — bei dem König-theater? . . . Also bei dem Kaiser-theater . . . bei dem Theater Seiner Majestät. (Ah, ah, a Király-színháznál . . . Tehát a Császár-színháznál . . . *Öfelsége színházánál.*)

— Jawohl, jawohl, — helyeselte az ifjú katonásan.

Az őrnagy pedig körülnézett, intett az orvosnak és hódolattal, amelyet a császár iránt érez, kimondta a határozatot:

— Hagyjuk a fiut, uraim, hiszen a császár szolgálatában van most is.

— *Untauglich!* — jelentette ki erre az ezredorvos. Az őrnagy pedig „Bravó, bravó” kiáltással megveregette az ifjú vállát és szerencsét kívánt neki további karrierjéhez.

(*Öfelsége a Király-színház . . .*) A színész, akiről fentebb szözlöttünk, boldog volt és rohant egyenesen a színházhoz, hogy elmondja Beöthy Lászlónak az ő szabadulása érdekes történetét. Beöthy is örült s nyomban nagyobb előleget adott a színésznek, aki tegnap éjjel haza se ment a szörnyű boldogságtól. Másnap pedig lekéselt a próbáról. Az igazgató elhatározta, hogy meg fogja tréfálni a fiut. Összehívatta a színházi törvényszéket és kimondatta vele, hogy gázsivesztésre ítélte. Becitálták a színészt s így hirdették ki előtte az ítéletet:

— *Öfelsége a Király-színház nevében . . .*

A „színház” szót elnyelte a „törvényszéki elnök”, aztán átadták a végzést, amely valóságos peacesítés bírósági akta volt — *öfelsége a király nevében.* A fur riadtan rohant ügyvédhez. Az írás ugyanis arról szólt, hogy a VII. kerületi járásbírósa letiltotta a fizetését. Beöthy igazgató két napig „hagyta futni” a színészt s aztán megbocsátott neki, de megfenyítette:

— Téged katonáknál császári és királyi színésznek tekintenek, máskor légy tehát lojális és engedelmes — *öfelsége a Király-színház iránt.*

(*A háborus riport.*) Mindenfelé, gyárban, műhelyben, hivatalban, irodában csak a háboru eshetőségeiről, mozgósításról beszélnek. Ma, amikor minden második ember hadköteles, természetesen a hadi készülődésekről szóló híreket lesik, rémhíreket terjesztenek, sokan már látják a behívójegyet, a mozgósítási plakátot. De talán a budapesti napilapok redakcióiban emelkedett a láz a legmagasabb fokra. Érdekes, hogy csaknem minden szerkesztőségben hat-nyolco-tizenkét tartalékos kadét vagy hadnagy dolgozik, eltekintve az ugynevezett „kedvezményezett póttartalékosoktól.” Éjjeltájt, amikor a „fiuk” valamelyik kávéházban munka után együvé kerülnek, másról se folyik a diskurzus, mint a mozgósítási hírekről és a háboru lehetőségéről.

— Én már rendbe hoztam minden dolgomat,
— mondja az egyik riporter.

— A fene egye meg — busul a modern —
én végrendeletet is irtam. Tudjátok, csak az fáj
nekem, hogy nem mehetek kabaréba.

— Nem az a baj, — feleli egy szomorú publi-
cista. Azt kérdezem tőletek, honnét veszünk any-
nyi brómot meg aszpirint ott lent Szerbiában.

Most egy szerkesztő szólalt meg:

— Az mindegy, hogy veletek mi lesz. Az a
fontos, hogy a lapom érdekes és friss legyen.
Megmondtam a fiuknak, akiket tőlünk visznek a
háboruba, hogyha lesznek vagy agyonlőnek egy
szerbet, ne feledkezzenek meg róla — s *előbb*
interjuvolják meg, hogy mi a véleménye az
osztrák-magyar—szerb kérdésről.

Ezen aztán mindenki nevetett s a komor fel-
hők néhány pillanatra eltűntek a pikkolókkal tel-
rakott asztal fölött.

Harc a vasuti balesetek ellen.

Végleges építkezési program.

— Fővárosi tudósítónktól.

Arad, március 17

A gyakori vasuti balesetek arra indították
a kereskedelmi miniszteriumot, hogy végre eré-
lyesen lüsson hozzá a rendkívüli módon elha-
nyagolt államvasuti vonalak rendezéséhez, a
pályaudvarok kijavításához és bővítéséhez. Sze-
rényi József államtitkár, az illetékes tényezők
segítségével, nagyszabású tervet dolgozott ki, a
mely hivatva lesz a fennálló, tarthatatlan álla-
potoknak egyszer és mindenkorra végüket vetni,
az utóbbi időben oly gyakori vonatkéséseket
megakadályozni és ezzel elejét venni a bal-
esetek egész sorának. Az építkezések és javi-
tások óriási összegek befektetését követelik.
Csaknem három és fél millió koronára rug a
szükséges befektetések összege, de ezekkel az-
tán végleg megszűnik minden baj és újból
vissza lesz állítva a magyar államvasutak nyu-
gateurópai nivója.

Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a vasut-
igazgatóság ma tartott ülésén állapította meg
véglegesen a munkaprogramot.

Elsősorban a pályaudvarokat bővítik ki.
Hatalmas arányokban építik ki a keleti pályau-
dvart, mely az utóbbi időben annyira szűk-
nek bizonyult, hogy csak félórás késésekkel
tudták néha elindítani a vonatokat, mert nem
volt hely, ahol a szerelvényeket összeállíthat-
ták volna. Áthelyezik a kocsiműhelyt a keleti
pályaudvarról a nyugati pályaudvarra, illetve a
Rákos-rendező pályaudvarra és az így nyert
területre is pályaudvart építenek. Ez azért is
szükséges lesz, mert a közeli jövőben hatal-
masan megnövekszik a keleti pályaudvar for-
galma. A most épülő balatoni vasut vonatai
ugyanis szintén innen fognak kiindulni.

A tavasz legelső napjaiban hozzálátnak a
kelenföldi és a felső-rákosi pályaudvarok ki-
építéséhez, majd a vidéki rendező pályaudva-
rok és az egyéb forgalmi csomópontok kiépí-
tése, javítása kerül sorra. Jövő tavaszra készen
lesznek az összes javítási és átalakítási mun-
kálatokkal s ezekkel — a kereskedelmi minisz-
teriumban legalább így remélik — vége lesz
minden vasuti balesetnek s az ember ép olyan
nyugodtan ülhet a magyar államvasutak gyors-
vonatára, mint bármelyik német vasut D.-vona-
tára. Nem lesz többé kitéve annak a veszede-
lemnek, hogy már Rákoson kitöri a nyakát.

DÖNTŐ NAPOK.

Oroszország sakkhuzása. — Ujabb békekísérlet.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 17.

Oroszország egy újabb gánesot ve-
tett Aerenthal lábai elé. Szerbiában a
háborús hangulat az orosz izgatás
folytán tetőfokra hágott és Izvolszky
a mai nap a török-magyar-osztrák
entente jegyzőkönyv aláírását tudató
jegyzékre adott válaszában az anneks-
zió kérdését nem tekinti elintéztet-
nek. Egygyel több ok a külpolitikai
feszültség fokozására. Belgrádban ezt
bizonyára újabb biztató jelnek veszik
és a Forgách gróf előterjesztéseire
adandó választ már valószínűleg a
— mozgósítás követi.

A éjjeli órákban kapott tudósítás
a következőképp mondja a helyzet
rajzát:

A helyzet a mai nap újból ros-
szabodott. Ma megjelent az angol
és orosz válasz arra a jegyzékre,
amelyet a Törökországgal megkö-
tött egyezmény után a nagyhatal-
makhoz küldöttünk. Anglia vála-
szában helyeslőleg tudomásul veszi
a jegyzéket és kijelenti, hogy a
konferencia összehívásának az ő
részéről nem volna semmiféle aka-
dály. Ezzel szemben az orosz vá-
laszból az látszik ki, hogy Orosz-
ország semmiképpen se barátja a
békének, amelyet pedig hiresztel.
Válaszában kijelenti ugyan, hogy
a jegyzéket tudomásul veszi, de ez
szerinte nem zárja ki annak a
szükségét, hogy a boszniai és her-
cegovinai kérdést európai konfe-
rencia elé terjesszék, jöllehet, hogy
a monarkia álláspontja szerint az
egyezménnyel ez az ügy teljesen
be van fejezve. Oroszország tehát
határozottan a mellett foglal állást,
hogy az annekszió kérdését tár-
gyalni akarja. A külügyi hivata-
lunk valószínűleg nem fog ebbe
belemenni.

A helyzet azonban, dacára an-
nak, hogy állandóan komoly, még
nem válságos. Az osztrák-magyar
kormány el van tökéltve, hogy még
egy békés lépést tesz, mielőtt a
végső eszközhöz nyulna. Nem is
tudható, hogy meddig tart ez a
helyzet. Nincs kizárva, hogy a jegy-
zéket csak a jövő hét elején nyújtja
át a monarkia, ez esetben a moz-
gósítást a jövő hét végére lehet
várni. Még mindig remélik, hogy a
nagyhatalmak befolyása alatt For-
gách gróf lépése sikerrel fog járni
Szerbiában.

A mai eseményekről alábbi táv-
iratainkban adunk számot:

Utolsó békés kísérlet.

Válasz-jegyzék, vagy ultimátum.

Bécsből táviratozzák: Még ezen a héten
elküldik a választ a szerb kormánynak. A
jegyzékben felszólítást intéznek hozzá, hogy
akarja-e a békés szomszédi viszonyt igen, vagy
nem? Az a hír, hogy a monarkia fikszt határ-
időt ad a válasza, nem felel meg a valóság-

nak, valamint az sem, hogy a jegyzéknek ulti-
mátum jellege lesz.

Arra a kérdésre, hogy a részleges mozgó-
sítás összefüggésbe hozható-e a szerb kérdés
legújabb stádiumával, egy előkelő külügyminisz-
teri tisztviselő így felelt:

— Semmi más nem történt, csak a szera-
jevói csapatokat megerősítették. Öt hónap óta
vannak odalent, gondoskodni kellett, hogy friss
csapatok váltsák őket fel.

— Reméli ekszcenciád, — volt a kér-
dés, — hogy a nagyhatalmak újból közbe-
lépnek?

— Nem tartom kizártnak, hogy még egy
lépést tegyenek. Minden attól függ, hogy mit
fog mondani Oroszország.

— Igaz-e, hogy Forgách gróf elfogja hagyni
a szerb fővárost?

— Ebből szó sem igaz. Forgács család-
jával együtt Belgrádban van és ott is marad.

A nagyhatalmak utolsó közbelépése.

Berlinből jelentik: Mértékadó dip-
lomáciai helyről közlik, hogy a négy
nagyhatalom: Anglia, Franciaország,
Itália és Oroszország a béke érdekében
egy új komoly lépést fog tenni Bel-
grádban. A nagyhatalmaknak ez in-
tervenciója Forgách gróf közbelépé-
sével együtt komoly, de békés felszó-
lítás lesz a szerb kormányhoz. Hid
lesz ez a szerb kormány részére, a
mely majd a szerb nép elé lépve
kijelentheti: Meggyőződünk, hogy
egész Európa ellenünk van és hazánk
érdekében engednünk kell.

A nagyhatalmaknak és Forgách
grófnak e lépése világosságot fog hozni
a komoly helyzetben. Vagy enged a
szerb kabinet a hatalmak felhívásá-
nak és visszatér a békéhez, vagy az
egész világ látni fogja, hogy egy fri-
vol politika, amely Szerbia jövőjét a
végveszélybe dönti, háborút provo-
kál. Ez utóbbi esetben a diplomáciának
már kevés mondanivalója lesz: a cse-
lekvés tere a katonaságé lesz.

A szerb külügyminiszter nyilatkozata.

A Neue Freue Presse belgrádi tudósítója
beszélgetést folytatott Milovanovics külügymi-
niszterrel, aki többek közt ezeket mondta:

— A szerb jegyzék elküldése óta Szerbia
semmi újat sem mondhat a boszniai kérdésről.
A szerb kormány kijelentette egyrészt, hogy
jelenleg ebben a kérdésben a monarkiatól sem-
mit sem kíván, másrészt a leghatározottabban
kinyilvánította, hogy a szignatárius hatalmak
határozatának kész magát alávetni. Ezt a szerb
kormány ma is hangsúlyozza és aláírja. Ami
pedig a kereskedelmi szerződést illeti, a legbe-
lyesebb volna a mostani szerződést vagy vég-
legesen vagy provizóriusan fenntartani. Az új
irányu tárgyalások, mint azt különösen a ma-
gyar képviselők nyilatkozatai mutatják, nagyon
hosszadalmasak volnának. A szerb kormány
reméli, hogy a béke és a jó szomszédi vi-
szony e tekintetben fennmarad a monarkia és
Szerbia között és azt is reméli, hogy a kato-
nai készülődések, amelyek mindkét részlől
megtétettek — a szerb részlől mindenesetre
kisebb és szerényebb mértékben mint a mo-

narkia részéről — *abbanhagyhatók lesznek* Szerbia ezt mindenestre *őszinte örömmel üdvözlő*.

Londonból jelentik: A Daily Telegr. jelentéi Belgrádból: Milovanovics szerb külügyminiszter utasította a konstantinápolyi szerb követet, hogy cáfolja meg hivatalosan azokat a Bécsből elterjesztett híreket, hogy Szerbia a novibazári szandzsákban valamiféle meglepetést tervez.

A szerb kormány magatartása.

Londonból jelentik: A Times belgrádi levelezője az ottani kormány hivatalos magatartásáról a következő képet közli:

— A szerb kormány teljesen meg van győződve arról, hogy abban a válaszban, melyet Ausztria-Magyarországnak a kereskedelmi szerződés dolgában adott, korrektül, udvariasan és teljesen kielégítően válaszolt. A szerb kormánynak nem szándéka, hogy a kereskedelmi érdekeknek a diplomáciai differenciákkal való összekeverését megengedje. A szerb kormány véglegesen kijelentette, hogy a boszniai kérdést európai kérdésnek tekinti. Szerbia ezt az álláspontját nem fogja módosítani. A kereskedelmi szerződés tekintetében nem fog képtelen fejtegetésekbe belemenni és a szomszéd monarchiának olyan szellemben válaszolt, melyet annak a szükségnek az érzete sugalmazott, hogy rendes viszonyok álljanak fel a két szomszéd állam között.

Belgrádból táviratozzák: Az orosz és francia nagykövet tegnap este sokáig tanácskozott Milovanovicssal.

Tittoni közbenjárása.

Rómából táviratozzák: Tittoni olasz külügyminiszter lépéseket tett Bécsben arra, hogy a monarchiát rábírja arra, hogy egy európai konferencián részt vegyen. Elsősorban azt akarja megtudni, hogy a monarchia milyen program alapján volna hajlandó a konferencia eszméjét elfogadni.

Az orosz kölesön

Berlinből táviratozzák: Már két héttel ezelőtt jelentették a lapok, hogy egy párisi pénzcsoporthoz, a francia kormányval való megállapodása alapján az orosz kölesön feltételül azt kötötte ki, hogy Oroszország a balkánon nem kezd háborús válságot. Hír szerint az orosz kormány ezt a feltételt elfogadta.

Oroszország gáncsvetése.

Az orosz jegezzék a monarchia ellen.

Pétervárról táviratozzák: A pétervári távirati ügynökség jelentése szerint a külügyminiszter átadta az orosz kormány válaszát a monarchia és Törökország közötti egyezményre vonatkozólag. Az orosz válasz rámutat arra, hogy az 1908. december 12-iki távirat szerint megállapított, hogy a monarchia és Törökország közötti közvetlen megegyezés nem zárja ki annak a szükségét, hogy az annekszió kérdése európai konferencia elé terjesztessék. Az orosz kormány kész a monarchia és a többi nagyhatalom konferenciájának összehívása iránt érintkezésbe lépni a hatalmakkal, mely konferenciának feladata volna Bosznia és Hercegovina kérdését, valamint a nagyhatalmak által elfogadott előterjesztést pontról-pontra tárgyalni.

Oroszország és a szerbek.

Pétervárról jelentik: A Dumában ma gróf Bobrinszki kezdeményezése folytán egy felhívást köröztettek, melyben Szerbiát nyuga-

lomra intik. „Oroszország minden rokonszenve,” mondja a felhívás, Szerbia mellett van. Ausztria-Magyarország tudja meg, hogy el fog következní az az idő, amikor meg fogják torolni a Szerbián elkövetett sérelmeket. Oroszország ma nincsen abban a helyzetben, hogy Szerbiáért sikra szálljon, de idővel meg fog erősödni annyira, hogy Ausztria-Magyarországgal leszámolhat.

A felhívást sok oktobrista és kadétpárti képviselő és ezenfelül a mérsékelt jobboldal tagjainak egy része is aláírta.

Belgrádból táviratozzák: A Szamauprava jelentése szerint hatezer orosz önkéntes érkezett Szerbiába. A lap teljesen valótlannak mondja azt a hírt, hogy ezer számra érkeznek Belgrádba orosz önkéntesek. Az nem igaz, hogy Oroszország nagy mennyiségű hadiszeret bocsátott volna Szerbia rendelkezésére.

Háboru vagy béke?

Diplomata szemmel.

Egy bécsi lap tudósítója beszélgetést folytatott a monarchia szentpétervári követségének egyik előkelő tagjával, aki a következő rendkívül érdekes nyilatkozatokat tette:

— Ha az ember a lapokat olvassa, azt kell hinnie, hogy a háboru elkerülhetetlen és a békeség utolsó pillanatait éljük. Lehetséges, hogy holnap dörgő dementi szíven találja azt a jóslást, hogy „nem lesz háboru,” mégis a józan ész, a logika, vagy mi a manó nevében azt kell mondani, hogy nem lesz háboru.

Ugy nézték az utóbbi napok izgalmaikat, mint a kis Szerbia hepciáskodásait — holott diplomáciai körökben elég hangosan suttojják, hogy ez tulajdonképpen nem egyéb, mint két diplomata, Aerenthal és Izvolszki, féltelmes párba. Mikor Aerenthal pétervári nagykövet volt, már akkor nem állott valami jó lábón a mostani orosz külügyminiszterrel. Intimitásokban keresik a differenciák okát, de természetesen, naivitás lenne föltételezni, hogy két ember duzzogásából pattant ki a mostani parázs-rakás.

Valószínűbb az, hogy Aerenthal képviseli a germán érdekeket, míg Izvolszki a szlávokét. Az a kérdés, megérett az idő arra, hogy ez a két érdek megütközzék és végképen leszámoljon egymással? Ha igen, akkor biztos a háboru. De a hozzáértők éppen azt állítják — már amennyiben az ilyen dolgokhoz hozzáérteni lehet, — hogy az az idő még nem érett meg s éppen azért, akármilyen hangosan esőrogiének is a fegyverek, egyetlen egy szerb sertés fölkkunkorodott farka sem fog jobban fölkkunkorodni.

Ha csak Szerbiáról lenne szó, a fegyveres mérkőzés elkerülhetetlen lenne. De ezt Szerbia is igen jól tudja és ennél fogva, ha bizonyos nem lenne arról, hogy ő tulajdonképpen a szlávság előretolt őrsége és aki az őrségre lö, annak számolnia kell a derékhaddal is, akkor alkalmasint szerényebben viselkednék.

Szerbiát már hó borította és ha el is takarodik a hó, az olvadás eredményes hadműveleteket nem igen enged meg. Belgrád maga védhetetlen és ide a csapatok egyetlen puska-lövés nélkül fognak bevonulni. Maguk a szerbek mondják, hogy az ellentállás a Belgrád alatt meghúzódó hegyekben fog megkezdődni, és minden szikla vagy hasadék véres guerilla-harcok színhelye lesz. Ez a hadiföltevés valószínűvé teszi a háborújóslásokat. A monarchia azért türté eddig Szerbia nagy hangját, mert csapatai gyors hadműveleteket eddig nem fejthettek volna ki. A monarchia tekintélye ugyan-

is azt kívánja, hogy a csapás gyors és biztos legyen; éppen azért meg kellett várnia tavaszt, hogy ezt a gyors és biztos csapást rámerhesse Szerbiára.

Igen valószínű azonban, hogy Szerbia csakugyan a szlávság avant-garde-ja s ennek következtében a monarchia nemcsak Szerbiával, hanem Oroszországgal is szembeszáll. Ha ez így van, akkor a hármasszövetség egyik paragrafusa rögtön megmozdítja legalább Németországot. De ha Oroszországot legalább két hatalom támadja meg, akkor a kettősszövetség értelmében Franciaországnak szövetségese segítségére kell sietnie, ez pedig a legteljesebb európai háborút jelenti. Nem lesz Európában tenyérynnyi hely, ahol öldösni nem fogják egymást az emberek. Vagyis a mai diplomáciai konstelláció olyan, hogy a kis Szerbiával való háboru mögött európai háboru húzódik meg és éppen ezért a józan észnek ma azt kell mondania, hogy nem lesz háboru. Aerenthal és Izvolszki még fog néhány papir-golyóbist váltani, de élestitésre nem kerül a sor.

A háboru eshetőségei.

Pétervárról jelentik: Dumakörökben elkerülhetetlennek tartják a háborút. Mindenesetre a helyzet szignaturáját abban látják, hogy néhány napon belül a háboru kérdésének véglegesen el kell dölni. A mozgósítási hírekre itt is mérlegelni kezdik az orosz hadsereg harc-képességét. Kétségtelenül meg kell állapítani, hogy Oroszország, hadseregének vigasztalan állapeta folytán semmiesetre sem lehet abban a helyzetben, hogy esetleges háboruban támadólag beavatkozzék. Ez okból el is határozta tegnap a дума, hogy a hadügyminiszterrel az iránt fog tanácskozni, miképpen lehetne az orosz hadsereget harc-képessé tenni. A birodalmi дума kijelentette, hogy a harc-képesség emelése érdekében minden anyagi áldozatra kész.

Berlinből jelentik: Az a békés higgadtság, mellyel Bécsben mindeddig Szerbia hallatlan provokálását tűrték, az itteni kormánykörökben azt a benyomást tette, hogy Bécsben még mindig rendelkezésre állanak olyan eszközök, a melyek a háboru eshetőségét a legvégsőig elodázzák. Egy esetleges háboru minden ódiuma tehát a szerb kormányköröket fogja terhelni és azért jogos az a feltevés, hogy a háboru semminemű európai komplikációt okozni nem fog.

Magyar és osztrák politikusok a helyzetről.

Fővárosi tudósítónk telefonálja: A budapesti 7-ik kerületi függetlenségi párt ma este Follert Károly, a posta- és távirat-vezérigazgatójának tiszteletére lakomát rendezett. Barabás Béla köszöntötte fel az új vezérigazgatót, majd szólásra emelkedett Batthyány Tivadar gróf, aki beszédében foglalkozott az annekszióval. A béke és háboru kérdése foglalkoztat ma, — ugymond — mindenkit. Három évvel ezelőtt az országgyűlési függetlenségi párt Bosznia és Hercegovina érdekében akciót indított. Jogot követelt ezeknek a tartományoknak. Az anneksziót most kimondották, de ezt a függetlenségi párt nem sürgette. A viszonyok kényszerítették a királyt erre a lépésre és mi helyt fogunk állni a király mellett. A nemzet nagy áldozatokat fog hozni, de legalább adják meg a nemzetnek azt a jogot, amit az alkotmányos többség kíván. Az esetleges költségek kiszámíthatatlanok. Ezzel szemben két szempontot kell figyelembe venni. Az egyik a véderő fejlesztése a magyar nemzeti követelések teljesítésével, a másik új jövedelmi források teremtése és a gazdasági önállóság felépítése.

Bécsből táviratozzák: Az osztrák képviselőház mai ülésén Kalina képviselő kérdést intéz az elnökhöz. Elmondja, hogy az osztrák parlament a háború ellen nyilatkozott, mert az egy európai háborúra szolgáltatna alkalmat. Az elnök kötelessége — ugymond — a Ház véleményét ő Felsége tudomására hozni, mivel a háború és béke feletti döntés a király elé tartozik. Kérdi, hogy holnap kihallgatásán hajlandó-e jelentést tenni ő Felségének, hogy az egész Ház és a birodalom összessége a háborút katasztrófának tekinti és megkérni a királyt, hogy a súlyos időben a béke mellett döntson.

Az elnök válaszában ezeket mondotta:

— Én a békének vagyok olyan barátja, mint bárki a Házban. A szónok mondotta, hogy a döntés joga a királyt illeti meg. Ausztria bizik abban, hogy ő felsége a legbőlcsebben fog intézkedni, úgy a hogy a népek java és az ország becsülete megkívánja. Én nem engedhetem meg magamnak, hogy e tekintetben nyilatkozatra kérjem. (Élénk helyeslés.)

Bécsből táviratozzák: *Bienerth* báró osztrák miniszterelnök ma egy pártértekezleten kijelentette, hogy a képviselőházat a külpolitikai helyzetről továbbra is tájékoztatni fogja. Nem lehet elzárkózni attól a felfogástól, — mondotta — hogy a helyzet változatlanul komoly, de reméli, hogy a konfliktus békésen fog elintézésre nyerni.

A hadvezetőség intézkedései.

A monitorok — indulás előtt.

Fővárosi tudósítónk jelenti: A háborús készülődés meglátszik a budai hajógyár téli kikötőjén is, ahol együtt van most az egész dunai flotilla; hat monitor és öt őrző hajó. A különben is nehezen megközelíthető kikötő tájékán kicsiny távolságban egymástól tengerész-katonák és rendőrök állanak őrt. A hajógyár kikötője, illetőleg a monitorok közelében mindenkinek tilos a tartózkodás. A hat monitor messziről is láthatóan kiválik a többi hajó közül s közelebb még a hajók neve is látszik. Ott állanak sorban a *Körös*, *Maros*, *Szamos*, *Bodrog*, *Temes* és a *Lajtha*. Ez utóbbi a zászlóshajó, rajta a flotilla parancsnokának, *Nauta* Gusztáv lovag sorshajókapitányának a lobogója.

Nauta Gusztáv lovag ma reggel érkezett vissza Bécsből, ahová vasárnapon telefonon hívták föl. Bécsben résztvett a hadvezetőség tanácskozásán, amelyen mint Balkán-szakértő fontos utmutatásokkal szolgált. A dunai flotilla parancsnoka ugyanis évekig volt parancsnoka a Konstantinápolyban állomásozó *Svarzenberg* hadihajónak s mint ilyen megismerte a Keletet. *Nauta* kapitány Bécsből való visszaérkezése után napiparancsot adott ki, amelynek első rendelkezése szerint sem a tiszteknek, sem a legénységnek további intézkedésig hajójukat elhagyni nem szabad. Érzékenyen érintette ez a parancs, különösen a tiszteket, akik a téli időt a városban lévő lakásukon töltik. Így például *Lichtenstein* herceg sorhajóhadnagy, a *Maros* monitor parancsnoka, aki eddig apósának, *Andrássy Géza* grófnak a palotájában lakott, kénytelen volt ma fiatal feleségétől bucsut venni. Utasítást kapott a legénység, hogy nem a hajón beszerzendő szükségleteit négy napra szóló időre azonnal egészítse ki, mert az egész dunai flotilla esütörtökön elindul a Dunán lefelé. Melyik a következő megállóhelye, nem tudni, de minden valószínűség szerint Péterváradig fognak menni.

A Dunán való szabad ut biztosítására megettek már minden intézkedést s néhány nap

óta kétszázötven utászkatona robbantja Baja alatt a Dunának ott még ma is tíz centiméter vastag jegét.

A flotilla parancsnokával, *Nauta* sorhajó kapitánnyal ma egy hírlapíró beszélgetést folytatott. A kapitány a következőket mondotta:

— Mi a monitorok indulására még nem kaptunk ugyan parancsot, de ezt minden percben várjuk. Készen állunk az indulásra. A Duna megszabadult jégpáncéljától, a levonulásnak nincs semmi akadály.

— Igaz-e — kérdezte a hírlapíró, — hogy a Dunaparton szerb kémek jártak?

— Bizonyos, ez mindég így van, noha mi egyet sem láttunk.

— Valóban nem kaptak semmiféle parancsot, kapitány ur?

— Én még sohasem hazudtam. Ha hivatalos titoktartás megőrzéséről lenne szó, akkor egyszerűen azt mondanám, hogy nem nyilatkozhatom.

Fegyverkezés.

A mai napon az aradi katonai ügyosztály folytatta a fehér színű behívó jegyek kézbesítését, a melyeket a hadkiegészítő parancsnokságtól vett át. A műszaki csoportokhoz tartozó tartalékosokon kívül már a haditengerészethez is hívtak be négy ott szolgált aradi lakost. Ez azért feltűnő, mert tudvalevő dolog, hogy a haditengerésznél szolgáló katonák négy évig vannak sorhadban és elbocsátásuk után fegyvergyakorlatot nem teljesítenek. Behívásuk tehát csak a háborús készülődésnek a jele.

A pólai kikötő parancsnokságnál *Elefánt* Vilmos, *Lengyel* János, *Moskovitz* Lajos és *Tóth* Vilmos aradi lakosok kötelesek jelentkezni. *Bovolyák* György, *Winkler* Balázs, *Sárközi* Sándor, *Hegedűs* György, *Doszpolyi* Géza, *Zsuráf* Ferenc különböző boszniai helyőrségekbe utaztak a mai nap.

Mint budapesti tudósítónk jelenti, a főváros katonai ügyosztálya ma és holnap fejezi be a fehér behívók kézbesítését. A tartalékosok egyelőre Budapesten maradnak és csak néhány nap múlva indulnak az annektált tartományokba.

A külföldi konzulátusok is megkapták a behívójegyeket és azokat az ott tartózkodó hadköteleseknek kézbesítik.

A behívójegyek magyarázata.

A honvédelmi miniszter tegnapi távirata értelmében Aradmegyében ma egész nap folytak a behívók kézbesítések. Ezekről a behívókról katonai szaktekintély a következő felvilágosítást adta:

A ma érkezett honvédelmi miniszteri rendelet még nem jelent mozgósítást s a mi ennek alapján történik, az még nem mozgósítás.

Az 1888. XVIII. tc. 1. §-sa, illetve az 1889. VI. tc. 12. §-ának 2-ik bekezdése ugyanis megengedi, hogy az első évfolyambeli tartalék és a három utolsó sorozási évfolyambeli póttartalék legénysége, amennyiben ezt különös körülmények követelik — az elkerülhetetlen szükség mérve szerint és annak tartamára, őfelsége parancsára, tényleges szolgálatra visszatartható, illetve behívható.

Ez időszertint tehát még csak ennyi történt. Nem az egész tartalék és nem is az egész póttartalék, csak a legutóbbi évfolyambeli tartalék és a három legifjabb évfolyamu póttartalék lesz kivételes, tényleges szolgálatra behívható.

Ezen kötelesség alól is kivételnek azonban azok a póttartalékosok, akik különös törvényes kedvezmények alapján, tehát mint családfenntartók, akár mint tanítók, papok, akár mint öröklött mezőgazdák jutottak a póttartalékba.

Ép ebben van a különbség a mozgósítás és a kivételes tényleges szolgálatra való behívás között.

Mozgósítás alkalmával az egész tartalék és az egész póttartalék igénybevehető és a behívás a kedvezményezettekre is kiterjed, ellen-

ben a kivételes tényleges szolgálatra való behívásnál a fentemlített törvényes megszorítások vannak.

A vasut a mozgósításban.

Mai lapunkban már irtunk arról, hogy az aradi üzletvezetőség távirati utasítást adott az állomásfőnökségeknek, a mozgósítás esetére.

Az újabb intézkedésekről ezt hallottuk:

Az állomásfőnökséghez távirat érkezett, mely szerint holnap éjjeltől kezdve az összes vonatokon minden személyszállítást beszüntetnek. Hír szerint ugyanez a távirati rendelet az ország összes vasuti gőcpontjaihoz megérkezett. Más forrás szerint mozgósítás esetén a legszükségesebb személyforgalom lebonyolítására, minden irányban napi egy vonatot fentartanak.

Készülődés a háborúra.

Budapestről jelentik: A helyzet komolyságát mi sem jellemzi jobban, mint az alábbi hírek. A budapesti katonai ügyosztályban teljesen elkészültek mindenre. Csak a mozgósításra vonatkozó parancsot várják, hogy a további intézkedéseket megtehessek. A keleti pályaudvar főnöksége utasítást kapott, hogy a teherfőlvételt redukálja, úgy hogy a megérkező parancsra azonnal beszüntethesse azokat és az illető vonalakra katonai szállításokra kocsikat tartson készen. A személy és tehervonatok csak Zimonyig közlekednek. A hidon át nem mennek. A székesfehérvári ezred Bilekbe ment. Az ezred után nyolevan gyorstüzelő ágyu és lövészer indult utnak. A közuti vasut igazgatósága zavarban van, mert több mint kétezer alkalmazottja várja mozgósítás esetére a behívót. Ha ezek elmennek, a forgalomban nagy zavarok támadnak.

Új csapa-parancsnokok.

Bécsből jelentik: *Auersperg* Károly herceg hadtestparancsnok helyére *Schödler* Ferenc altábornagyot, a nagyszebeni 16-ik gyalogdandár parancsnokát nevezték ki a lemergi 11-ik hadtest parancsnokává és *Veresanin* tábornok, zárai hadtestparancsnok helyére *Fanta* Károly altábornagyot, a 34-ik gyalogdandár parancsnokát nevezik ki hadtestparancsnoknak.

A bandák visszaszorítása.

Belgrádból jelentik: A hadügyminiszter értesülése szerint a Drina vidékén szerb bandák a saját felelősségükre már „dolgozni” kezdenek. *Zsivkovics* hadügyminiszter több külföldi tudósító előtt kijelentette, hogy a bandák garázdálkodásaiért semmiféle felelősséget el nem vállal. A határcsapatok különben is azt a megbízást kapták, hogy a bandákat a határtól tizenöt kilométernyi távolságban tartsák.

Szerbia készülődése.

A szerb hadosztályok elhelyezése.

Londonból táviratozzák: A mai reggeli lapok teljesen reménytelennek mondják a helyzetet. A szerkesztőségek gondoskodtak róla, hogy kimerítő harci tudósításokat kapjanak.

A Standard külön tudósítója elküldötte lapjának a szerb kormány haditervének előkészületeit, a tisztek előállítása nyomán. Hír szerint Szerbia számít Románia, Bulgária és Törökország semlegességére háború esetén. Öt hadosztály közül hármat Nisbe, a másik kettőt a Drina mellett helyezik el Bosznia ellen. *Szendrót*, *Belgrádot* és *Kragujavecot* kevésbé erősítik meg. Általában az a vélemény, hogy döntő ütközet Nis körül várható. Nis környékén számos üteget állítottak fel.

Háborura készen.

Belgrádból táviratozzák: György szerb trónörökös, aki folyton a háboru kérdésével foglalkozik, tegnap este váratlanul megjelent a haditanácsban. Hír szerint Zsivkovics hadügy-miniszter teljesen egyetért a trónörökösrel. Őd-vözölte a herceget és azt a kívánságát fejezte ki, hogy minden szerb katona kövesse a trónörökös példáját. Zsivkovics arra kérte György herceget, hogy közölje atyjával, hogy a szerb hadsereg teljesen készen áll a háborura. A trónörökös a minisztartanácsról a kaszárnnyába ezredéhez ment, ahol a katonatisztekhez lelkesítő beszédet intézett. A tisztek megéljeneztek a herceget és kijelentették, hogy követni fogják, mert a szerb nép boldogságának forrását egyedül a háboruban látják.

A trónörökös a következőket mondotta tisztjeinek:

— Épen most jövök a haditanácsról és örömmel közölhetem bajtársaimmal, hogy a szerb hadsereg feltétlenül számíthat a hadügy-miniszter állhatatosságára. A szerb hadsereg vezetői el vannak tökéltve arra, hogy nem engedik a szerb hadsereget Ausztria-Magyarország által megaláztatni, mindaddig, amíg csak egyetlen szerb katona áll fegyverben.

Belgrádból táviratozzák: Szerbia egész lakossága meg van róla győződve, hogy a háborus konfliktus kitörése legfeljebb 1—2 nap kérdése. Belgrádban az üzleti élet teljesen szünetel. Naponként érkeznek vonatok, amelyek azonnal tovább indulnak Bosznia felé.

Zimonyból táviratozzák: A háborus hírek hatása alatt Belgrádból több család ide költözött át. Tegnap este híre járt, hogy a szerbek az éjszaka folyamán a Száva hidját fel fogják robbantani, ez azonban rémhírnek bizonyult.

Belgrádból táviratozzák: Az államnyomdában ma megkezdették a háboru proklamációjának nyomását.

Zimonyból jelentik: A belgrádi hadügy-miniszter egy drótnélküli táviró osztály felállítását rendelte el. Az osztály Nisben fog székelni. A legénység és tisztek kitanítását a berlini „Deutsche Telefunken-Gesellschaft” fogja eszközölni.

Berlinből jelentik: Az ide érkezett jelentések szerint a bolgár határon 3, egyenként 25 vagonból álló tehervonat ment Nis felé. Minden vonatban 200 lovat szállítottak Nisbe, ahol a tábori tüzérség és a lovas-brigád kaszárnnyáiban helyezték el a lovakat. A lovak katonai használatra betanított állapotban voltak s ennél fogva erős a gyanu, hogy azok az orosz hadsereg lóállományából kerültek ki.

Hadiszerek szállítása Bulgárián át.

Konstantinápolyból táviratozzák: Minthogy a porta megtiltotta Szerbiának, hogy Törökországon át hadiszereket szállítson, Szerbia a bolgár kormányhoz fordult, hogy engedje meg a hadiszereknek Várnán és Burgason való átszállítását Szerbiába.

Szofíából táviratozzák: A bolgár kormány Oroszország sürgős kívánságára megengedte Szerbiának, hogy Várnán és Burgason át hadiszereket szállítson.

Szalonikiból táviratozzák: A mai legújabb intézkedés szerint Szerbia számára nem engedik meg semmiféle hadiszernak az átszállítását. A Szaloniki mellett beraktározott szerb lőszer-ek és dinamitok biztos értesülés szerint visszatartatnak addig, amíg az osztrák-magyar-szerb konfliktus nem lesz elintézve.

Frankfurtból jelentik: A Frankf. Ztg. jelentéi Konstantinápolyból: A Porta a hadiszerek átvitelét török területen Szerbia részére, a német és osztrák-magyar nagykövet előterjesztései alapján eltiltotta.

A Karagyorgyevicsék kiáltása?

Belgrádból táviratozza a Nap tudósítója: Előkelő szerb politikai köröket a legnagyobb mértékben nyugtalanítja a szerb kormány mostani kalandorkodása. Egy előkelő szerb államférfiú így nyilatkozott a lap tudósítója előtt:

— Nem igaz az, hogy Szerbia akarja a háborut, még kevésbé szimpatia! azonban Karagyorgyevics Péter szerb királylyal, akit gyöngé és beteg embernek tart. A háborus hangulat Oroszország izgatására vezethető vissza. Oroszország azt akarja, hogy eltűnjék a Karagyorgyevics dinasztia. Az orosz udvarnak külön jelöltje van a szerb trónra, Leichtenberg Beauharnais herceg, Napoleon feleségének Jozefa császárnénak ivadéka. A herceg Péterváron nevelkedett és természetesen az orosz nagyhatalmi politikának lenne Belgrádban ekszpozitúrája. Ezért akar Oroszország háborut.

Bécsi hírek.**A király és Vilmos császár.**

Bécsből jelentik: Tegnap a király hosszabb telefonbeszélgetést folytatott Vilmos német császárral. A beszélgetés után nyomban, nem mint a lapok írták, közös miniszteri értekezlet, hanem haditanács volt a király elnöklése alatt.

A szláv sajtó a szerb ügyről.

Bécsből jelentik: Igen érdekes az osztrák szláv sajtó magatartása, amely immár nem számol a békés megoldással. A Laibachban megjelenő Slovenek ezt írja: Ha győznének is Ausztria fegyverei, a szerb kérdés akkor sincs elintézve. Az ilyen fajta elementáris mozgalmat nem csillapíthatják le generálisok. Az egyetlen lehetséges megoldás az, hogy megmentsük a horvátokat a magyarság rabságából és minket horvátokat, Szlavóniát, Dalmáciát, Boszniát és a bánságot egy testbe egyesítsék s amelynek parlamenti kormányzása az osztrákkal és a magyarokkal egyenjogusíttassék. Egy délszláv közösség szervezése azonban elkerülhetetlen. Ha ezt nem kezdeményezi Ausztria, más fogja kezdeményezni.

A tőzsde és a háborus mozgalom.

Bécsből jelentik: A mai tőzsde megnyitáskor a politikai helyzetet valamivel nyugodtabban fogták fel. A tőzsde ugyan nem ismeri félre a helyzet komolyságát, de mindazonáltal nem tartják kizártnak, hogy az utolsó órában a józan megfontolás útjára fognak térni.

A forgalom kezdetén fedezéseknek a szükségére mutatkozik, ami támaszt nyújtott az árfolyamoknak. Az árfolyamok alacsonyabbak voltak, mint a tegnapi hivatalos zárati árfolyamok, de magasabbak, mint a magánforgalom árfolyamai. Jegyezték: Osztrák hitel 611.50, osztrák-magyar államvasut 611.—, alpesi bányarészvény 617.—. Magyar koronajáradékot tíz fillérrel alacsonyabban. 90—10 árfolyamon jegyezték 90—20-al szemben.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi könyvnyomdászok „Gutenberg”-dalkörének hangversenye. Serényen folynak az előkészületek a „Gutenberg”-dalkör által husvét első napján rendezendő színi előadással, hangversenyyel és válogatott kabaret-számokkal egybekötött táncestély sikerének érdekében. A zajtalanul, de annál nagyobb buzgalommal működő rendezőség mindent elkövet, hogy ezen estély öregbítse a többi mulatságok jónevét. A programszámból — mint értesülünk — ki fog tűnni egy angol bohózat, melyben a legjobb és leggyakorlottabb díletánsok szerepelnek. Ezen színdarab annyival is inkább nagy értékkel bír, mivel az még műkedvelőkkel nem adatott elő. Együttal a rendezőség arról is gondoskodni fog, hogy a táncestélyen fáradhatatlan táncosok legyenek.

Küzdelem a csabai színházért.**Mariházy nem mehet a városba.**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 17.

Megirtuk, hogy a csabai színházi bizottság múlt év őszén kéthavi engedélyt adott Mezey Kálmán társulatának, hogy a csabai színházban előadásokat tarthasson, de ugyanekkor megengedte azt is, hogy április hónapban Mariházy Miklós kecskeméti szintársulata is tarthat előadást Csabán.

Mezey Kálmán szintársulata még január hónapban bevonult Csabára és a két hónapon keresztül szép erkölcsi és anyagi haszonnal dolgozott. Itt egyik újdonság a másikat érte és a közönség a legmodernebb és a legsikerültebb darabok egész halmazát kapta. Erre a két hónapi színházi szezonra való tekintettel elküldte Mariházy Miklós titkárát: Nagy Jenőt Csabára, hogy személyes tapasztalatai alapján győződjék meg arról, vajjon a két hónapig tartó színi-szezon nem merítette-e ki a csabai színházjáró közönséget?

Nagy Jenő titkár a színházi bizottság egy pár tagjánál tett látogatást és erre a kérdésre vonatkozólag kikérte véleményüket. Voltak olyanok, akik egy pár heti szünet után a kecskeméti társulat bevonulását célszerűtlennek tartották, de voltak olyanok is, akik a titkárnak legmelegebben ajánlották azt, hogy a társulat április hónapban próbálja meg az előadások rendezését. Nagy Jenő ezekkel az információkkal még aznap este visszautazott Kecskemétre. A kíváncsiskodóknak nem tudott határozott választ adni arra nézve, hogy Mariházy szintársulatával bevonulhat-e vagy se?

Erre a kérdésre Fesztetics Andor gróf, a vidéki szintársulatok főfelügyelője megadta a választ. Megtiltotta Mariházynak azt, hogy Csabára bevonuljon és utasította, hogy az esetleges bérleteket bontsa fel és a felvett összegeket a bérlelőknek fizesse vissza és most Mariházy és társulata nem mehet Csabára, dacára annak, hogy a csabai színházi bizottság erre az engedélyt megadta.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.**A színház műsora:**

Csütörtök: Kivándorló, színmű. (A bérlet)
Péntek: Koldusdiák, operet. Komlóssy Emma vendégfelleléptével. (B bérlet).
Szombat: Vándorlegény, operet. Komlóssy Emma vendégfelleléptével. (C bérlet)
Vasárnap: Délután: Varázskeringő, operet. Komlóssy Emma vendégfelleléptével. Este: Tündériak, népszínmű. Komlóssy Emma vendégfelleléptével. (A bérlet)

* Rigoletto. Ma ismét az olasz vendégek gyönyörködtették a publikumot. Nagy művészetük ma is nagy hatással volt a publikumra és egymást érték a nyílt színen felugró tapsok és a sok kihívás a felvonások végén. Pieroni kisasszony Gildát énekelte, a partitúra ezernyi finomságát mind érvényre juttatva. A közönség nagy lelkesedéssel és őszinte elismeréssel honorálta a kitűnő művész nő szereplését. Ercolanit már látta a közönség Rigoletto szerepében; ma is mesterit produkált és az elismerésből neki is bőven kijutott. Kitűnő volt Ferrari a herceg szerepében. Hunyadyt megdicsérve, a többi szereplőről semmi érdemeset sem írhatunk. Egészen eltörpültek a vendégek mellett. H. G.

* A kivándorló. Herczeg Ferenc legújabb színműve, A kivándorló, amely nemrégiben óriási sikert aratott az aradi színházban, holnap kerül színre ismét a már ismert jó szereposztásban.

* **Komlóssy Emma vendégszereplése.** Az aradi színház állandó vendége, Komlóssy Emma ezen a héten kezdi meg négy estére tervezett vendégszereplését négy új szerepében. Az első fellépése pénteken lesz a Koldusdiák-ban. Szombaton a Vándorlegény Okuliját játssza. Vasárnap délután a Varázskeringő Franeijá-ban, este pedig a Tündérlak Magyarhonban című népszínmű Borecsájában lép fel.

* **Geyer Stefi világhírű magyar hegedűművész** március 21-én vasárnap délután 5 órakor a Fehér Kereszt nagytermében tartandó hangversenyére jegyek 6, 5, 4 és 2 koronaért kaphatók ifj. Klein Mór könyvkereskedésében, hol az előjegyzett jegyek is már kiválthatók.

* **Medvevadászat Amerikában.** Eredeti vadászképet mutat be csütörtöki új műsorán az *Uránia* színház. Egy amerikai vadászat reprodukciója ez. Egy nagy vadásztársaság barna medvére tart hajtóvadászatot. A medve nyomát követve csakhamar megpillantják a medvét a havon elterülve. Egy jól irányzott lövés halálos sebet üt az állaton, mely aztán élettelenül gurul lefelé a havon. A vadászok az elejtett vad köré sereglenek, biztonságból még egy golyót röptenek a medve koponyájába és aztán nagy diadallal szállítják haza a zsákmányt. A kép eredetiségével és érdekes tárgyával megkapja a nézőt. Az *Uránia* színház kilenc számból álló új műsora jobbnál jobb dolgokat mutat be a közönségnek.

A kesergő vármegye.

*

Arad, március 17.

Komor fellegek borítják az eget, havas eső csapkodja a házak falait, csipős őszi szél járja át az ember testét. Mindenütt, mindenfelé boru, sűrű szürkesség. Az emberek meg behúzódnak az alkonyati szürkülettel telt szoba valamelyik zugába és szomorúan bámulnak ki a nedves utakra. Majd valami lázas izgatottság vesz rajtuk erőt. Söhajók törnek meg a csendet, néha néha egy-egy elfojtott zokszó markol bele a szívekbe, majd lámpa világánál elővesznek valami gyűrött újságlapot és remegő lélekkel, fátyolos szemmel kezdik olvasni a rémhíreket a küszöbön levő — háborúról!

Igen, háborúról! A nagy városokban úgy, mint a legeldugottabb falvakban a háborúról folyik most a szó. A háborúról, melyről azt sem tudják, mi miatt üt ki, hova kell menni, miért kell menni. Csak azt tudják, hogy háboru lesz és úgy lehet: megint „mindnyájunknak ell kell menni.” Az emberi ész megáll és gonosz szándékkal icselkedő álomnak gondolja azt az elképzelhetetlen eseményt, hogy a felvilágosodás századában békés embereknek ott kelljen hagyni családjukat, szerszámukat, sőt hazájukat is és a hideg acélból gyilkoló fegyvert kovácsolva, öldökölve kelljen rohanni — embertársaira. Ó XX. század, ó hágai békekonferenciák egész sorozata: micsoda rettenetes szégyenfoltja ez az újkor emberiségének. Micsoda sárba tiprása azoknak a szép és nemes eszméknek, melyeknek diadalra juttatása érdekében időnkint egy esomó ország tart jó ebédekkel kibélt tárgyalásokat, miknek győzelméért államférfiak, politikusok, sőt *uralkodók* csókolóznak! Most végre tisztán látjuk: milyen jelentőséget kell azoknak a szövetséges és békés csókoknak tulajdonítani, miket uralkodók váltanak egymással. Ma csókolóznak, holnap hadat üzennek egymásnak.

A háboru réme fenyeget és mozgósítás előtt állunk. Aradmegyének egész lakossága megremegett a mozgósítási hírről. A VII. hadtest mozgósítása óriási embertömegtől fosztja meg Aradmegyét.

Mindenfelé izgatottság és elkeseredés észlelhető. Az anya félti a fiát, a feleség a férjét, a menyasszony a vőlegényét. Mindenki fél, mindenki remeg. A fiatalok, mert fiatalok. Az öregek, mert hej! ők már tudják, mit tesz az, ha egy országból háboruba viszik a legénységet. Jajgat a szegény: nem lesz mit ennie. Kesereg az iparos, mit dolgozzék, *kinek* dolgozzék? Siránkozik a kereskedő: itt a rengeteg áru és nincs vevő! Kenyérre kell most, nem ruhára. Ki vesz ruhát, ha háboru van? Nemsokára beköszönt a hivatalos tavasz és megkezdődik a földműves munkája. Ki fogja megmunkálni a földet, ha háboruba hurcolják a munkaerőt? Parlagon marad a föld, nincs munkás, nincs kedv és remény, csak tülelem és bizonytalanság.

Az emberek csoportosan állnak az utcán és tárgyalják a bekövetkezendő eseményeket. Aki olvasni tud közülük, felolvas egy-néhányat az újságok híradásaiból. És mindenki azt hiszi, hogy a másik tud többet a háborúról.

A német ajku lakosság, melynek legényállományát erősen megtizedeli a mozgósítás, fűhöz-fához kapkod, kérdez: Hát miért lesz háboru, miért viszik el a fiukat? Veszélyben van Magyarország? S mikor elmagyarázzák neki, hogy nem a mi hazánk van bajban, kétérdőve felel: Hát ki hallotta még azt, hogy annak az országnak vigyék háboruba a katonáit, melynek senkivel semmi baja nincsen?

Ha valami dobpergés féle hallatszik az utcán, mindenki kiszalad: „Jaj! hátha most dobolják ki, hogy „fiúk: előre!” Csupa izgalom, csupa remegés egész Aradmegye. Az intelligencia elkészült már a veszélyre, a köznép is sejti, tudja az esetleg bekövetkezendőket. És a hatás mindkettőnél: egy.

Az egyik német faluban megszólít egy nyájas képű atyafi:

- Lesz, uram, háboru?
- Talán. Miért kérdezi?
- Hát, csak azért, mert... két fiam...

Nem is folytatja tovább. Lehorgasztja busan a fejét és bánatosan odébb áll.

(p. sz.)

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 18-án az időjárás: hűvös, sok helyütt esapadék.

— **Kossuth Lajos Tódor Budapest.** Fővárosi tudósítónk jelenti, hogy Kossuth Lajos Tódor ma Milánóból Budapestre érkezett, ahol néhány napig fog maradni. Kossuth Lajos Tódor részt fog venni a függetlenségi párt március huszadiki Kossuth emlékünnepevényén.

— **A csapatvezérfelügyelő Temesvárott.** Temesvárról jelentik: *Albóri* Jenő báró tábornagyról, a közös hadsereg vezéresapat felügyelője nagyszámu tábornok kíséretében tegnap Temesvárra érkezett.

— **A Lengyel—Polónyi pör.** Budapesti tudósítónk telefonálja, hogy a Lengyel—Polónyi pörben az ügyész bíróküldési indítványát és *Polónyi* kérelmét, a büntető perrendtartás 29-ik szakasza értelmében a törvényszék az összes iratokkal ma felterjesztette a kir. Kuriához.

— **A községi és körorvosok új fizetése.** A legutóbbi rendkívüli megyegyűlés tudvalevőleg megállapította az aradmegyei községi és körorvosoknak az új közegészségügyi törvény szerint való fizetését. A törvényhatóság határozatát felküldték a belügyminiszternek, aki most utalványozta ki a községi és körorvosok fizetésének állami javadalmazását.

— **Háborús hírek.** Úgy látszik, háboru felé megyünk. A Balkán rosezalkodó csemetéje, a vássott Szerbia érik a verésre. Hiába mondják neki az európai bácsik és nénik, hogy ebből olnaspárgolás lesz, még a saját Atyuskájára sem hallgat. Olyan a viselkedése, mintha csak Györgye szelleme szállotta volna meg hegyét-völgyét és a Drina partjáról torzpfákat vág a tuloldalon várakozó magyar-osztrák járőrre. Pedig, ha azt a bizonyos villamos gombot megnyomja a király, a magyar-osztrák járőr löni fog s a balkáni gyerkőc már szaladhat is. Pétervárra, hogy — a helyzetét tisztázhassa. Körülbelül három hónapja várja már a világ, hogy megnyomódik-e az a gomb, vagy sem s ma minden jel arra mutat, hogy a kritikus pillanat egyre közeledik, kikerülni pedig semmiféle diplomáciai okoskodással nem lehet. Nem is kell. Az egész ország meg van győződve arról, hogy a mi részünkről a béke fenntartására nézve semmiféle mulasztás nem történt, sőt tulmen-tünk azon a határon, amelyen belül be-nünket saját erőnk, a köteles jóakarát és a normális idegrendszer visszatartatnak az ide-gen gyermek rosszalkodásának testi fenyték út-ján való megbüntetésétől. Most már igazán elég volt a komoly óuralom, amely amellett, hogy az idők folyamán sokat veszít komoly jellegéből, nagyon költséges is. Ma körülbelül egymilliókétszáz-ezer koronára rug naponta az a kiadási többlet, amibe a déli és északi hadi készenlét kerül, ösz-szesen pedig már vagy hetven milliót adtunk ki háborus célokra, anélkül, hogy egyetlen éles lö-vést tettünk volna. Azonkívül pedig tudni kell, hogy mi készen állunk már hónapok óta nemcsak Szerbiával, hanem három más számbavehető ha-talommal viselkedő uáborura, míg Szerbia, amely béke idején csak egy nagyobb fajta sertéshizlálé, most szerzi be sebbel-lobbal-fürészporral a maga harci készségét, amely ugyan akkor is esenővész marad, ha tökéletesen befejeződik, de minden-esetre nagyobb lesz holnap, mint tegnap volt. Azért hát kár minden percért. Ha már minden-képen el kell náspárgolnunk a gyereket, le-gyünk túl rajta mindaketten, minél hamarabb. Nekünk kevesebb fáradságunkba kerül, neki meg nem fog olyan nagyon sajogni az — önérzete. Megjegyezzük még, hogy azokat a dolgokat, amiket itt megírtunk, nem magunk gondoltuk ki. Ol-vasóink a háborús hírek kapcsán naponta felke-resnek bennünket leveleikkel s azokból szemléltük ki ezeket a gondolatokat, amelyekből világos, hogy az ország megértette a monarchia különös helyze-tét s bár nem lelkesedik a háborúért, vissza sem riad tőle, hanem nyugodt, energikus, erőteljes ön-bizalommal várja a fejleményeket. Egyébként a háboru réme már legendákat is termel. Egyik leg-elterjedtebb legenda a mérőgadagról szól. Azt mondják ugyanis, hogy minden tiszt és kadét, aki a határra indul, kis kapszulában mérőgadagot kap. A szerb bandák ugyanis olyan műveletnek és vé-rengzők, hogy a legrettenetesebb esonkitásoktól se riadnak vissza s hogy az esetleg fogoly tisztak a kegyetlen kínzást elkerüljék, erre való a mérőga-dag.

— **Rejtélyes holttest a Marosban.** A ma-gyarpécskai halászhok tegnap délután a kedusi erdőnél egy női holttestet húztak ki a Maros-ból. A holttest már oszlásnak indult, de látni lehetett, hogy a fej nagyon össze van ron-csolva. Az esetről jelentést tettek az előljá-rásnak. *Moldoványi* László albiró és *Villányi* Izidor járási orvos megvizsgálták a holttestet. Megállapították, hogy a holttest egy 35—40 év körüli román parasztnő és már több hete a vízben uszlik. Azt azonban, hogy a fején levő nagy zúzódások bűntény jelei-e, vagy a jég-torlódás következményei, nem lehetett megállapítani, valamint az ásszony személye sem volt megállapítható.

— **Aradi előfizetők figyelmébe.** Az *Aradi Közlöny kiadóhivatala* a lapki-hordók részéről nagyobb visszaélésnek jött nyomára. A lap kihordói jogtalanul előfizetéseket fogadnak el a közönségtől a megszabottnál olcsóbb árban. E kihordók ellen most rendőrségi vizsgálat indult meg s ezért a kiadóhivatal figyelmezteti mindazokat, akik a kihordóknak ilyen olcsóbb előfizetéseket adtak fel, jelentsék azt be a lap kiadóhivatalánál, nehogy a rendőrhatalóság *orgazdaság* miatt zaklassa az „Aradi Közlöny” bármely olvasóját. Ugyanesak kéri a kiadóhivatal azokat, akik a kihordók mulasztásai miatt a lapot rendesen nem kapják, hogy erről a kiadóhivatalt értesítsék.

— **Adakozás a vesztőhely megváltására.** A mai napon Szentleányfalva lakossága, a gazdasági ismétlőiskola s az ottani állami elemi iskola által gyűjtött 23 korona 82 fillért; továbbá a déznai szabadságünnepélyen gyűjtött 22 koronát (ez utóbbit Világ János ur utalványán) kaptuk, hogy a vesztőhely céljaira juttassuk.

— **Péter király Budapesten.** Nem kisebb dologgal fenyegette meg ma Avramon György fővárosi kereskedelmi alkalmazott a kollégáit, minthogy a szerbek eljönnek Budapestre, kiverik onnan József főherceget és a helyét Péter király foglalja el. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, az Eppinger Lázár és fiai cég nagy kereskedésében történt ez a harcias kijelentés parázs verekedés közepette. Az alkalmazottak a háborúról beszélgettek és egyik közülök, a már említett Avramon, aki szerb nemzetiségű, így támadott reá kartársaira:

— Huzódjatok össze kutya magyarok, mert mi eljövünk Budapestre és József főherceget kikergetjük a várból és helyét Péter király meg György trónörökös foglalja el.

Az alkalmazottak az inzultusért megtámadták társukat és megverték. A cég azonnal elbocsátotta szolgálatából és feljelentést tett ellene a rendőrségen.

— **A Maros halottja.** Ma délelőtt a szalma-papírgyár közelében egy 17—18 évesnek látszó leány holttestét vetették partra a Maros hullámai. A partőr telefonon értesítette a rendőrséget s onnan Szepekovszky Teofil ügyeletes rendőrtiszt jelent meg, aki az ismeretlen tetemet a temető halottas házába vitette. Délután jelentkezett a rendőrségen Várholt László cipész-mester, aki elmondotta, hogy sógornője, Vogl Anna, aki üzletében volt alkalmazva, ma reggel nyolc órakor, mint rendesen, távozott hazulról és azóta nem tért a lakására, de az üzletben sem jelent meg. A rendőrtisztviselő felszólította Várholt, nézze meg a temető halottas kamrájában lévő női holttestet, mert az adott leírás egyezik annak személyi adataival. Várholt megjelent a tetemnél és abban reggel óta keresett sógornőjét ismerte meg. Az öngyilkosság okáról felvilágosítást nem adott.

— **Hazafias ünnepély Déznán.** A románoktól lakta kis Dézna községben az ott élő kevésszámú magyarság szép hazafias ünnepélyt rendezett március 15-én az állami elemi iskolában. A 14. este és 15-én tartott ünnepélyek alkalmával a következők mondtak hazafias beszédet és szavaltak: Angyalossy Árpád, Olajos Lajos, Varga Ilona, Világ János, Szöllősy József. Az ünnepség végén Váradai Török Gyula iskolaszéki elnök elismerését nyilatkoztatta Nemesné Varga Mária tanítónő működése iránt. A tanítónő ugyanis egy évtizede óta hazafias munkát fejt ki a községben.

— **Igazgatóság, mely magát vadolja.** Szabadkáról jelentik: Az Alföldi Bank tegnap adta ki évi jelentését, amely 200.000 korona alap-tőke mellett 62.560 korona veszteséget mutat fel. A jelentés, amelyet az igazgatóság is alá-írt, a veszteséget a következő érdekes indok-lással kíséri:

„Az okok és momentumok az 1908. évi július 31-ig működött igazgatóság többségének mivel sem menthető *könnyelmű gazdálkodásában* és főképen abban keresendők, hogy a felekezeti szempontokat mindenben az intézetnek — mondhatni existenciális — érdekei fölé helyezték, nem számolva sem a következményekkel, sem azzal, hogy a pénzügyi helyzet vagyona a részvényesek egyeteméé. A nagymérvű beruházásoknál és a részvénytőkével arányban nem álló üzleti költségeknél azzal kecségtették a részvényeseket, hogy a pénzügyi helyzetnek kifelé is impozánsnak kell lennie, mert százaz-rekre rugó felekezeti betétek, ugyanily összegű egyházi pénzek fognak annál elhelyeztetni, holott ily természetű betétekből a részvénytársaság egy fillért sem látott.”

E jelentés nyomán nagy kavarodás lesz a közgyűlésen, amely e szokatlan hangú bejelentésre bizonyára kellő világosságot derít.

— **A tanfelügyelőség költözködik.** Az aradvármegyei kir. tanfelügyelőség hivatalos helyisége folyó évi március hó 16-tól kezdve az Andrassy-tér 18. számú Lőcs-féle ház első emeletének az Andrassy-térre néző részébe helyeztetett át. (Bejárat a Salacz-utcáról.) Ugyanez alkalommal a hivatalos órákban is változás állt be. A hivatalos órák ugyanis fentti időponttól kezdve reggel 8 órától délután 2 óráig tartanak.

— **Meztelen bálak egy fővárosi bodegában.** A Nagymező-utcában, közel az Andrassy-ut-hoz huzódik meg szerényen az Intim-bodega, amelynek Strasser Jakab a tulajdonosa. Strassernek már számtalan éjjeli vállalkozása volt, azonban mindegyikbe belebukott. Az övé volt a hírhedt Amor-kávéház, ő csinálta meg az Andrassy-uti Louvre-kávéházat is, amely az ő vezetése alatt szintén lesüllyedt a kanális színvonalára. Abban az időben szanatóriumba akarták vinni Strassert. Meghaborodott egy kicsit, jégpályát akart csinálni a Louvre-kávéházból Nagy nehezen elállt ettől a szándékától, a Louvre-t eladta és megalapította a Nagymező-utcában az „Intim”-bodegát. A szerencséje azonban itt sem ragyogott föl, hiába tartotta raktáron a legkövérebb és legruhátlanabb éjszakai csillagokat. Ma már a rendőrség is beleavatkozott a könyvvezetésébe. Rendőrök és detektívek zavarták meg a mulatságot. A razzia alkalmával hölgyeket és urakat olyan helyzetben találtak, amely csak Strasser Jakabnak volt kellemetlen. A vendégek közül is többen bekisértek ugyan a rendőrségre, de hamar elbocsátották őket, mert csak a vallomásukra volt szükség. A bodegás ellen azonban szigorú eljárást indítottak a meztelen bálak miatt. A hatodik kerületi kapitányságon Pász-kán János fogalmazó vezeti a vizsgálatot.

— **Öngyilkos bérkocsi-tulajdonos.** Miskovics Balázs 65 esztendő bérkocsi-tulajdonos ma délután egy órakor Szent-Péter-tér 7. számú házában padlásán felkötötte magát. A házbeliek vették észre az öngyilkosságot, de mire levágták a kötélről, már a halál beállott. Miskovics jómodu ember volt egész a legutóbbi időkig. Az egyes számú bérkocsi volt a tulajdona és a saját házában lakott. De váltó-jótállások, melyeket másokért vállalt, anyagi viszonyait megromlották és már legközelebbi időben meg kellett volna válnia házából is.

— **Köszönetnyilvánítás.** A lefolyt szabadság ünnepen voltak szívesek az 1848—49-es agg és szegény honvédek megvendégelni és pedig Weisz Márkus ur pálinkával, May János kenyérrel, az aradi „Rákóczi-Társaság” 22 agg honvédet egy-egy tisztességes és izléses ebéddel. Az aradi 1848—49-es honvédegylet ezuton is a leghálásabb köszönetét nyilatkoztatta. Simay István egyl. elnök, May Soma jegyző.

— **Üzletnagyobbitás miatt,** melyen leszállított árban lesznek eladva finom női bőr- és selyem táskák s mindennemű más bőr- és gumilabdák, footbalok, fűleslabdák, tenniszverők, diabolók, mindennemű kefe árak, fésűk, elegáns hajgarnitúrák, pipere árak, valamint valódi francia és angol illatszerek, elegáns sétatobok legnagyobb választékban Hegedűs Gyula kereskedésében, Aradon, Andrassy-tér 15.

— **Hölgyek mosakodás után,** urak borotválkozás után arcbőrük üdéntartása miatt használják Kárpáti János aradi gyógyszerész Benzoe tejcrémét. Ár 1 korona.

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, házilag — 1 üveg likör aroma Vojtek és Weisznál.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Az elsikkasztott óra.** Zaránd Sándor iparossegéd a múlt hónapban betért Seress Mátyás aradi virslishez, ahol két pár virslit fogyasztott el. Mikor fizetésre került a sor, kijelentette, hogy nem tud fizetni, de zálogba adja husz korona értékű óráját. Néhány nap múlva Zaránd elment a virslishez, hogy kiváltsa az óráját, de nagy meglepetés érte, mert a virslis kijelentette, hogy nemcsak nem zálogosított el nála órát, hanem őt nem ismeri. Zaránd Sándor sikkasztás miatt beadta a feljelentést Seress ellen, akit ma az aradi törvényszék két heti fogházbüntetésre ítél.

SZERKESZTOI ÜZENETEK.

A. S. Silingyia. Köszönjük a figyelmet, de a tudósítás elkésett. Az ottani ünnepségekről már közöltünk tudósítást.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

— **Az aradi tenyészbika-vásár.** Ma délelőtt rendezte az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület ideai tenyészbika-vásárját. A vásár délelőtt 9 órakor vette kezdetét a honvédhuszár-laktanya melletti barak-istállóknál. A rossz időjárás dacára igen nagy közönség vett részt a vásáron, melyet az egyesület nevében Váshelyi József igazgató elnök nyitott meg. A vásárra bejelentettek 175 darab tenyészbikát, felhajtottak 170-et és eladtak 70-et körülbelül 40.000 korona értékben. Ez a forgalom, valamint a felhajtás minősége még a tavalyinál is jobb volt. Egy bika átlag 570 koronával értékesült. Legnagyobbrészt a gazdasági felügyelők vásároltak egyes községek részére. A vásáron jelen voltak többek közt: Purgly János, Friebeisz Miklós, Purgly László, Kintzig János, Purgly Emil, Solymossy Lajos báró, Há-mory László dr., Récsy Miklós, Török Géza, Biró Albert, Simay Aladár, Varga Zsigmond, Kralovánszky Kálmán, Lonovics Gyula, ifj. Kristyó János, Szántay Béla, Csiky János, Halmay Andor, Meiszner Ernő aradi, Bogáry Kálmán szegedi, Sirbán Viktor temesvári és Molnár nagyváradai gazdasági felügyelők. Az Árge. részéről ott voltak még Keller Iván és Kemény Szilárd titkárok.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, március 17.

Amerika 3/4-el magasabb. Kínaiat, vételkredv mér-sékelt. 10 ezer métermázsza 5 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dell	2 óral
	zárlat	zárlat
Buza áprilisra ...	14.12—14.13	14.07—14.08
Tengeri májusra ...	7.78—7.79	7.75—7.76
Köze áprilisra ...	10.80—10.81	10.78—10.79

Buza májusra	13.90—13.91	13.93—13.94
Zab áprilisra	9.03—9.04	9.05—9.06
Buza 1909 októberre	11.75—11.76	11.70—11.71
Rozs októberre	9.75—9.76	9.71—9.72

Zárul 5 órakor.

Osztárk hitelrészvény	...	...	613.25
Magyar hitelrészvény	...	...	714.30
Városi villamos vasúti részvény	...	...	255.—
Közüti vasút részvény	...	...	150.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 17. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 142—144 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 142—144 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 142—144 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslétszám: Március hó 13. napján volt készlet 21.972 darab, március 14. napján folhajtatott 92 darab, március 14. napján elszállított 6 darab, március 15. napjára maradt készletben 21.995 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Az anyatejtől

elválasztott gyermekek gyorsan kövérednek, erősekké és rózsás színűekké válnak, ha a tápláló SCOTT-féle Emulsiót szedik. 6001

A gyermekek szeretik és könnyen emésztik

SCOTT-féle Emulsiót.

As Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módosított védjegyet — a halast — kérjük figyelmeztetni.

Orvosok és bábák az egész földkerekségén állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót,

mert ismerik azokat a kiváló eredményeket, amelyek a SCOTT-féle Emulsió nyomán keletkeznek.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszertárban.

IDEGENEK ARADON.

— Március 17. —

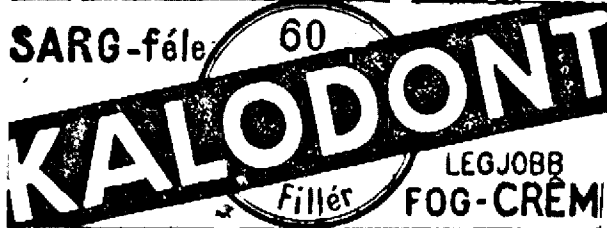
Fehér Kereszt szálloda. Flaschner Lajos ügynök Szeged. — Sándor Abrahám utazó Nagyvárad. — Kottman Leó utazó Zombor. — Róth Mór utazó Budapest. — Szacsavay Ernő földbirtokos Kánya. — Blumenkranz Simon, utazó Budapest. — Gonesi Dávid utazó Budapest. — Görög Sándor utazó Budapest. — Balgar Károly órajavitó Temesvár. — Lav Sámuel utazó Szeged. — Meneszl Adolf utazó Budapest. — Róth Ferenc utazó Budapest. — Krausz Herman kereskedő Guraszáda. — Hevesi Adolf mérnök Szeged. — Hoffman H. utazó Pécs.

Központi szálloda. Hütl Gyula gyáros Toplec. — Gémes Ferenc malomtulajdonos Orosháza. — Blau Jenő intéző Orosháza. — Weisz Henrik ügyvéd Szentes. — Molnár Imre gazd. felügyelő Nagyvárad. — Schwartz Adolf utazó Temesvár. — Bernád Béla főszolgabíró Alsó-Szilvás. — Weisz Gyula dr. ügyvéd Szeged. — Stifmayer József gazdasági Tomegyháza. — Jaulusz Henrik utazó Budapest. — Kalkó István gazdálkodó Almás. — Kolman Ignác utazó Budapest. — Hercz Hugó utazó Budapest. — Steiner Jenő kereskedő Fiume. — Gergely Ferenc utazó Budapest. — Fischer Samu utazó Budapest. — Stern Ede utazó Budapest. — Rottman József utazó Temesvár. — Müller Ármán utazó Budapest.

Vass szálloda. Waldhier Károly földbirtokos Elek. — Bender György földbirtokos Elek. — Niedermayer János földbirtokos Elek. — Wittman Miksa földbirtokos Elek. — Ament Márton földbirtokos Elek. — Bergling Vilma felirónő Kassa. — Komlóssy Ferenc ügynök Szeged. — Mahler János földbirtokos Elek. — Hesz Lajos körjegyző Diécs. — Váczy Bálint földbirtokos Komádi. — Hammer György földbirtokos Szeged. — Zielbauer

Ádám földbirtokos Elek. — Fleischman Samu kereskedő Bécs. — Jakobi Herman utazó Bécs. — Szücs János földbirtokos Komádi. — Nagy Gyula földbirtokos Komádi. — Kardos János birtokos Medgyesbodzás. — Ament Ádám földbirtokos Elek.

Pannónia szálloda. Schwarz Zsófia magánzó Balomir. — Grüner Gyuláné kereskedő Olcsa. — Munkácsi Sándor birtokos Palyi. — Asztalos Lajos községi bíró Palyi. — Mangra József birtokos Mezőtelegd. — Özv. Pecska Anna főpincérnő Pécs. — Schull Zsigmond kereskedő Szászváros. — Gombos Sámuel vendéglős Miháled. — Luszt Ferenc orvos Simánd.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1909. évi március hó 18-án:

A) bérlet.

A) bérlet.

A kivándorló.

Színmű négy felvonásban. Irta: Herceg Ferenc.

S Z E M É L Y E K:

Hatfaludi	Ditrói Mór.	Mihályi	Polgár S.
Pálfaiv	Keszler Ede.	Mihályiné	Follinuszé E.
Szentgróthy	Mártonfi R.	Asó, leányuk	Kőrössi Juel.
Jeszi	H. Harmath J.	Kelemen	Hunyady J.
Hegyi	Várnay Jenő.	Boka	Vihary Béla
Keresztessy	Ajtai Odön.	Veres	Belinszky.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909 március hó 18-án, csütörtök:

1. Névtelen levél. Dráma. — 2. Az any. s boszuja. Bohózat. — 3. Különböző nemzetek tencái. Látványosság. — 4. Előzékeny barát. Humoros. — 5. A második anya. Elették.

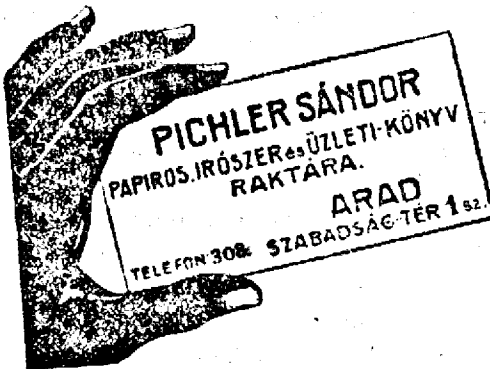
Tíz perc szünet.

6. A felzavart ház. Humoros. — 7. A gyermek szíve. Színes látványosság. — 8. Akrobata család. Bohózat. — 9. Medvevadászat. Természet után.

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Dr. Gabos Jenő
ügyvédi irodáját
Zrinyi-utca 4/b. sz. a. l. em.
megnyitotta.

Valódi brünni szövetek

az 1909. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3.10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes férfiruhához	1 szelvény 12 korona
(kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 15 korona
elegendő, csak	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20—K.-éri, színt, egy felsőtiszszövetet, turis: ödönt, selyemkamagrat stb. gyári árakon küld a mi: megbízható és szolid cég mindent ismert postai gyári raktár 5981

Siegel-Imhof Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvő élvez, ha szövetségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékes. Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék. Mintahű, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss áruban.

Kenderessy László

■ ■ asztalos mester ■ ■

Arad, Deák Ferenc-utca 33.

■ ■ II. udvar. ■ ■

Elvállal: Épület,**butor, portál, iroda****és boltberendezést**

Finom vegyészeti

ruhatisztító intézet

a legújabb Párisi rendszer szerint

Meixner Sándor

Arad, Tökölly-tér 1. szám.

1036

Speciális tisztító intézetemet ajánlom a nagyérdemű közönség becses figyelmébe. Elvállalok bármilyen uri, női, selyem, szövet, bársony, flor, gaze, glaciékeztűket úgy szétbontott, mint egészségi állapotban, csipke és szövet függönyök mind kiváló szépen tisztítanak. Plissirozás is eszközöltetik.

Árjegyzék:

1 férfi öltöny	3-60
1 egyszerű női öltöny	3-60

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri kiváló tiszteltetl.

Meixner Sándor.

FÁJ A FEJE?

Miért nem használja

Rozsnyay fejfájás elleni tablettáját.

Egyszeri próba elegendő.

1 doboz 6 darab tablettával 1 korona.

Fagydagánatok

2—3 nap alatt gyógyulnak, de csak akkor, ha a valódi

Rozsnyay-féle fagybalzsamot

Dr. Kepess receptje szerint alkalmazzák.

Ára 70 fillér.

Kapható egyedül:

Rozsnyay Mátvás

gyógyszertárban

371

Arad, Szabadság-tér.

POROSZ KÖSZÉN

KOKSZ (PIRSZÉN)

blombázott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhöz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.

Telefon 46.

431

Telefon 46.

Hatásában
Felülmúlhatatlan

a kellemes ízű, friss Hajós-féle

Csukamájolaj

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt; hatalmas tápanyagánál fogva az orvosok előszeretettel rendelik.

Ára egy üvegnek 2 korona.

Dr. Graur Victor aradi fogorvos antisept. szájvizének és fogporának egyedüli raktára.

Egy üveg szájviz 2 korona.

Egy doboz fogpor 1 korona.

Köhögés, Rekedtség

elnyálkásodás ellen elismert kitűnő hatású szer a

„Tussinál” cukorka

Ára 60 fillér, és

„Tussinál” thea

Ára egy doboznak 60 fillér.

Legjobb fekete, le nem mosható

HAJFESTŐ

a Hajós-féle

MELOGEN.

Ára 2 korona.

Kapható a készítőnél:

191

Hajós Árpád gyógyszertárban

Arad, Andrassy-tér 22., megyeházzal szemben, továbbá minden gyógyszertár, illatszerüzlet és drogeriában.

Telefonon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Készít takaréktűzhelyeket, sír és folyosó kerítések, épület vasalások, görredőnyök, napellenzők, vas-ágyak, kerti székek, padok, asztalok tömör vasból, valamint miné a szakmába vágó munkák a legolcsóbb árak mellett.

Épület szállítására vasutasok kaphaték.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöztetnek. 446

Nagy választék sárkerítés mintákból vezetéses nagyságban. — A minták megtekinthetők a műhelytelepen

Légszeszgyár Arad.

A legszebb kivitelű és legújabb légszeszcillárok álló és függő gázizzó fenyre, valamint a legjobb és legcélszerűbb szerkezetű légszeszfűrdő és fűtőkályhák, légszeszvasalók, valamint légszesztűzhelyek

állandó és nagy raktára.

Hajó-u. 3. Légszeszgyár Arad.

Az aradi légszeszgyár által leégetett legjobb minőségű izzótetek a következő helybeli üzletekben kaphatók darabonként 60 fill. arban: Forray-u. 2/b. Müller J. és Fia, vegytisztító intézet.

Atzél Péter-u. 2. Diamant Ferenc, villanyszerelő.

Andrassy-tér 25. Tapolicsányi Gyula, kefé-áru üzlet.

József főh. ut. 11. Müller J. és Fia, vegytisztító intézet.

Erzsébet-u. 13. Licker Viktor, fűszerkeres.

Hair regenerator

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színet adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt. Korpaképződés megszűnik, ugyisint a haj hullása is, nem piszkol.

Ára 2 korona. 351

Földes Kelemen

gyógyszerésznél.

Eladó telkek.

A Radnai-uton és Szől-utcában nagyon szép

sarok telkek

(szőlőskertek) egészben vagy parcellákban

eladók.

Bővebbet Varga Lajosnál Rákóczy-utca 23. 1076

Megerkeztek a tavaszi divat újdonságok!

Brunner Béla

uri divat és különlegességek üzlete

Arad, Szabadság-tér 20.

(Forray-utca sarok, gróf Nádasdy-palota)

Ajánlja dusan felszerelt árurak tárat, hol a legszebb és legdivat-sabb kalapok, ingek, gallérok, kényesek, nyakkendők, keztyűk, zsebkendők, barisnyák, sétabotok és esőernyők, stb. kaphatók.

Nagy választék férfi sport és gyermek sapkáknál!

Divatújdonság francia és olasz állatszer különlegességeiben.

Kamerli J. pécsi keztyűgyár főraktára

Olcsó árak. Pontos kiszolgálás

vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek

HAJFESTŐ

Pollak Sándor

körkemenze téglagyárban

Miklákán

Gyári telefon 515. Városi telefon 206.

Lakás: Erzsébet-körut 37.

Telefon 410.

Telefon 410.

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltvány termelő

Arad, Batthyány-utca 13. szám.

Van szerencsem a t. szőlőbirtokos urak szíves tudomására hozni, hogy ez évi termésből szőlőpótláshoz is alkalmas nagymennyiségű

— 1 és 2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővessző — ugyisint több 100.000 darab kiváló szép

dusgyökérzetű szőlőoltvány

kerül mérsékelt áron eladásra.

Az oltványok és gyökeres vesszők aradi lakásomnál vannak raktározva s így minden megrendelőnek módjában van az anyag kiváló, jó minőségéről meggyőződést szerezni.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

Winkler József,
Arad, Batthyány-utca 13.

APRO HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretség híján

háztársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.;
vagy

Aki

mindezeket vétel vagy bérbevitel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

„ARADI KÖZLŐNY“

kis hirdetési

rovatát használja.

Azonnal kiadó üzlethelyiség

Deák Ferencz-utca 39. szám alatt.
Értekezhetni ugyanott a házban
vagy Angele Mátyás üzletében,
Szabadság-tér 16. szám alatt. 875

Tulzsufolt raktáram

következtében antiquar könyveket
és különféle papírárukat beszerzési áron alól kiárusítok. Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel eredeti árban házhoz szállítom. Krausz Paulin Színházépület. Telefon 511. 291

Györök, Ménes, Paulis

vagy esetleg egy más
hegyaljai községben óhajtanék előkelő keresztény kis családom részére egy házat (azonnali készpénz befizetése mellett) megvenni esetleg több évre bérelni. Szíves szó- vagy írásbeli ajánlatokat kérem „Főhadnagy” Arad Karolina-utca 4. szám, 8. sz. ajtó cím alatt. 1118

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert.
Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45. sz. 1085

Katóságilag engedélyezett

kiadású könyvek, papíráruk és írószerekben üzletáthelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papír- és írószer kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

Jó forgalmu

vidéki üzlet jogokkal együtt átadó. Cím a kiadóban 1105

Nyugalmas állás.

28—30 éves teljesen megbízható keresztény kereskedő segéd, lehet nős is, fűszer- és vas-üzletembe azonnal felvétetik. Csakis önálló munkások vétetnek figyelembe. Ajánlatok Milits János (Sanádpalota) küldendők. 1136

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket legmagasabb áron úgy helyben, mint vidéken is. Könyvtárak kiegészítése és berendezése. Bornyilvántartási ívek. Irodai cikkek, nyomtatványok. Kerpel Izsó könyv-, papírkereskedése és kölcsönkönyvtára Aradon. 262

Teljesen jó karban lévő

női ruhák eladók Teleky-utca 10. sz. alatt.

Egy egészen új jégszekrény

légnymással, eladó Mladin Kornél urnál, Kurtics. 1124

Legideálisabb szer az arcz és kéz bőrének ápolására az

„FIZOR“

mely a legkényesebb követelményeknek is teljesen megfelel.

Orvosilag ajánlva.

Kapható a gyógyszárakban és gyógyárakban.

Főelárutó hely: 442

WOJTEK ÉS WEISZ

gyógysára nagykereskedő uraknál Aradon
Kapható Hegedűs Gyula üzletében
Egy üveg ára: 1 korona 20 fillér.

V. 1378/9. V. 1549—6 szhoz.

Árverési hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében az aradi kir. járásbíró és az aradi kir. törvényszék Sp. V. 982/5. és 9199 számú elrendelő és az aradi kir. járásbírósnak 1908. V. 1549/6. és V. 1378/9 számú kiküldő végzése folytán Schwartz Simon fia és társa aradi cég és Weisz Lipót és társa bpesti cég végrehajtatók javára 133 K. és 140 K. tőke s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 700 kor. — fillére becsült üzleti berendezések és áruktól álló ingók a még fizetetlen összeg kielégítésére a helyszínen, vagyis Aradon. Rákóczi-utca 23. sz. 1909. évi március hó 18 napjának d. u. 2 órájára kitűzött nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingókat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Aradon, 1909. évi március hó 2. napján.

Najmányi Béla,
kir. bír. végrehajtó

1135

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomtatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyárának festékeivel.

Ügyes lapkihordó-pár felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Gabonaüzlet önálló vezetéséhez

keresek

3—4000 korona óvadékkal rendelkező, könyveléshez értő és románul beszélő

szakavatott bevásárlót.

Javadalmazása megállapodás szerint, pályázók eddigi működésükről szóló bizonyítványaik másolatát esetleg igényeiket 1134

Schillinger József, Kisjenő

címre küldjék.

Vidéki nagyobb vas- és fűszerüzlet részére kerestetik azonnali belépésre

üzletvezető,

ki a könyvelés és levelezésben jártassággal bír. Ajánlat kéri

Messer Lipót és Fia

cimen PANKOTA.

1130

Személyes jelentkezők előnyben részesülnek.

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a szép üde arc, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcbőre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arc bőr ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedüli szer, mely 5—6-szori használat után eltávolít kiütéseket, pattanásokat, szeplőket, májfoltokat és az arcot hófehérré teszi.

A Földes-féle MARGIT-CREME páratlan és csodás arc-azépitő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja fényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege” nagy aranyérmét és diszoklevelet nyert.

A MARGIT-CREME, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem késő öreg korig ifjú üdőségében tartja meg.

Készíté:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ára 1 korona.

461